

চাহ মজদুব লোক গীত

শ্রীমুখাল কুমি

CHAH MAZDOOR LOKGEET: A varied collection of folk songs of the Tea-Tribes of Assam by Shri Sushil Kurmi, Office of the Joint Director of Industries, Dibrugarh, Assam. 1973.

প্রকাশক :
শ্রীশুশীল কুৰ্মি

সর্বস্বত্ব সংৰক্ষিত
প্রথম প্রকাশ : ১৯৭৩

মুদ্রন :
এটেইকল প্রিন্টার্স
ডিব্ৰুগড়

মূল্য : তিনি টকা

শুভেচ্ছা

Minister,
Labour, Co-operation
Assam, Shillong.

25. 11. 72

শ্রীমান শুশীল কুৰ্মিৰ অসমৰ চাহ বাগিচাত থকা বহুৱা
আৰু প্ৰাক্তন বহুৱা সকলৰ প্ৰচলিত গীত-মাতৰ কিছু সংগ্ৰহ
এবাৰ চাইছিলোঁ।

বহু বছৰৰ আগতেই এই লোক সকলৰ ওপৰি পুৰুষ
সকল ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন ঠাইৰ পৰা আহি অসমত বসবাস
কৰিবলৈ ললে। তেওঁলোকৰ বেলেগ বেলেগ ভাষা, গীত-মাত
আছিল। সময়ৰ লগত এইবোৰ লাহে লাহে নাইকীয়া হৈ
পৰিছে।

শ্রীমান শুশীল কুৰ্মিয়ে এইবোৰ সংগ্ৰহ কৰি তাক জীয়াই
ৰাখিবলৈ যি প্ৰচেষ্টা চলাইছে তাৰ বাবে তেওঁ ধন্যবাদৰ পাত্ৰ।

আশা কৰোঁ এই সংগ্ৰহ থিনিয়ে অসমৰ এটা বিৰাট জন
সংখ্যাৰ গীত মাতৰ পৰিচয় দিব পাৰিব। আগলৈ আৰু
সংগ্ৰহৰ কাম চলি থাকিব বুলি আশা কৰিলোঁ।

শ্রীগজেন তাঁতি

পাতনি

শ্রীশূল কুৰ্মি অসমৰ চাহ মজতৰ সম্প্ৰদায়ৰ এজন উদীয়মান লিখক। চাহ মজতৰ সম্প্ৰদায়ৰ নানা সমস্যাৰ ওপৰত তেওঁৰ কেইটা মান প্ৰৱন্ধ মই পঢ়িছোঁ। তেওঁৰ প্ৰৱন্ধ সমূহত মৌলিক চিন্তা-ধাৰাৰ আভাস পোৱা যায়। অসমৰ যি কেইজন মুষ্টিমেয় উদীয়মান শিক্ষিত চাহ মজতৰ সম্প্ৰদায়ৰ ছাত্ৰ ও যুৱক যুৱতীয়ে অসমীয়া ভাষাত মাজে সময়ে প্ৰৱন্ধ পাতি লিখে তেওঁলোকৰ ভিতৰত শ্রীকুৰ্মিৰ স্থান যে প্ৰথম শাৰীত পৰিব তাত সন্দেহ নাই। চাহ মজতৰ সম্প্ৰদায়ৰ লোকৰ মাজত শিক্ষাৰ প্ৰচাৰ অতি পলম কৈ আক অতি মন্থৰ গতিত হোৱাৰ বাবে তেওঁলোকে অসমীয়া সাহিত্যলৈ যথোচিত ভাৱে অবিহনা যোগাৰ পৰা নাই। তথাপিহে অতি কম সময়ৰ ভিতৰতো তেওঁলোকৰ মাজত অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰতি যি আগ্ৰহ আৰু শ্ৰদ্ধা পৰিলক্ষিত তাৰ পৰা নিশ্চয়কৈ কব পাৰি যে অদূৰ ভৱিষ্যতত অসমৰ চাহ মজতৰ সম্প্ৰদায়ৰ লোকে অসমীয়া ভাষা সাহিত্যলৈ উল্লেখযোগ্য বৰঙনী আগবঢ়াব। কেৱল লাগে খিলঞ্জীয়া অসমীয়া বাইজৰ শুভেচ্ছা ও আশীৰ্বাদ।

অসমলৈ তাহানিখন ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ আমোলত মধ্য যুগৰ আমেৰিকান নিগ্ৰো গোলাম বিলাকৰ দৰেই আমাৰ বোপা ককাইতক ইংৰাজ চাহ খেতিয়ক সকলে ভাৰতৰ একে-ধাৰে পূব প্ৰান্তত অৱস্থিত এই খন শস্য শ্যামলা অসম দেশলৈ আনি তেওঁলোকৰ ব্যৱসায়ৰ মূল ধন হিচাবে অমানুষিক ভাবে শোষণ কৰিলে যাৰ কাহিনী হয়তো চাহ মজতৰ সম্প্ৰদায়ৰ বৰ্ত্তমান ও ভৱিষ্যত বংশধৰ সকলৰ মাজত কিংবদন্তী ৰূপে চিৰকাল সজীৱ হৈ থাকিব। অসমলৈ গোলামৰ দৰে আহি-

লৈও তেওঁলোকে আনিছিল তেওঁলোকৰ আপুৰুগীয়া কৃষ্টি সংস্কৃতি ও গীত মাত যাক ইংৰাজ চাহ খেতিয়কৰ ডেৰণ বছৰীয়া শোষণেও একো ক্ষতি সাধন কৰিব নোৱাৰিলে।

চাহ মজতৰ সম্প্ৰদায়টো নানা ভাষা-ভাষী জন গোষ্ঠীক লৈ সৃষ্টি হোৱাৰ কাৰণে এই সম্প্ৰদায়ৰ লোক গীত সমূহ নানা ধৰণৰ। তথাপিহে সত্ত্বেও একে লগে একে খন চাহ বাগিচাত বছৰৰ পিচত বছৰ ধৰি থকাৰ কাৰণে তেওঁলোকৰ মাজত এটা আবেগিক সংহতি (Emotional unity) গঢ়ি উঠাৰ বাবে বিভিন্ন জন গোষ্ঠীৰ লোক গীত সমূহ তেওঁলোকৰ মাজত সমানে জনপ্ৰিয়। অসমীয়া বাইজৰ মাজত ইতিমধ্যে জনপ্ৰিয় হৈ উঠা বুম্বুৰ গীতৰ কথাৰে চিন্তা কৰিলে দেখা যায় যে ইয়াৰ এটা সাৰ্বজনীন (Universal character) ৰূপ আছে। অসমীয়া বিহু গীত একোঁকিৰ সুমধুৰ সূৰে [যেনেকৈ প্ৰতিজন লুইতপৰীয়া ডেকা-গাভৰুৰ মন উতলা কৰে ঠিক তেনেকৈ বুম্বুৰ গীতৰ প্ৰাণ স্পৰ্শী সূৰেও বলীয়া কৰে অসমৰ হেজাৰ হেজাৰ চাহ মজতৰ সম্প্ৰদায়ৰ ডেকাডেকেৰীক। বিহু গীত আৰু বুম্বুৰ গীত সমূহ আও-পুৰণি হলেও চিৰ সেউজীয়া। কিয়নো এই বিলাক হৈছে অতি সাধাৰণ হজুৱা চহা লোকৰ অন্তৰৰ নিভৃততম কোণৰ পৰা ওলোৱা সবল প্ৰাণৰ সবল ভাষা যি বিলাকৰ মাজেদি প্ৰকাশ পাইছে অতি সাধাৰণ হেজাৰ হেজাৰ মেহনতী জনতাৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ হা-হুমুনিয়া, হাঁহি, কান্দোন আৰু ঘাত-প্ৰতিঘাতৰ প্ৰতিচ্ছবি। সেয়েহে সপ্তাহ জোৰা হাড় ভঙা পৰিশ্ৰমৰ পিচত প্ৰতি শনিবাৰে ও বৰিবাৰে গধূলি বাগিচাৰ বহুৱা ডেকাৰ বুম্বুৰ গীতৰ ও মাদলৰ ছেৰে ছেৰে যেতিয়া বহুৱা গাভৰুহঁতে গা ঢালি আত্মহাৰা হয় তেতিয়া খন্তেকৰ বাবে হলেও তেওঁলোকে পাহৰি যায় টকা ফটা ব'দত চাহ পাত তোলাৰ কথা

আৰু পাহৰি যায় বহুৱা ডেকাহঁতে পাঁচসেৰী কোৰব ভৰত
গাব পৰা নিগৰি পৰা প্ৰতি টোপাল ঘামৰ কথা ।

শ্ৰীশুশীল কুৰ্মিয়ে “চাহ মজ্জুৰ লোকগীত” নামেৰে এখন
কিতাপ সঙ্কলন কৰি চাহ মজ্জুৰ সম্প্ৰদায়ৰ বিভিন্ন লোক গীত
সমূহৰ লগত সমূহ অসমীয়া বাইজক পৰিচয় কৰিবলৈ যি
চেষ্টা কৰিছে সি অতি প্ৰশংসনীয় । প্ৰাক স্বাধীনতা যুগত
যদিও চাহ মজ্জুৰ সম্প্ৰদায়ৰ গীত মাত বোৰক চাহ বাগিচাৰ
“কুলি বিলাকে” লাও পানী খাই গোৱা গান বুলি
কিছুমান লোকে তুচ্ছ জ্ঞান কৰিছিল তথাপিও স্বাধীনোত্তৰ
কালৰ অসমৰ নতুন পুৰুষে তাহানিৰ বাগিচাৰ “কুলিবোৰক”
অসমীয়া বুলি আৰু তেওঁলোকৰ গীত মাতক অসমৰ থলুৱা
গীত মাত বুলি স্বীকৃতি দিছে । আশাকৰে! আজি নহলেও
এদিন অসমৰ বিহতলিত একে লগে বাজিব মাদল ও ঢোল
আৰু শুনিবলৈ আৰু দেখিবলৈ পোৱা যাব বিহ গীত আৰু
ঝুমুৰ গীত ও নৃত্য । আশাকৰে! অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ
ধ্বজাবাহক সকলেও সৰ্বসাধাৰণ বাইজে শ্ৰীশুশীল কুৰ্মিৰ
এই পুস্তিকা খনক “চিৰ চেনেহী ভাষা জননী”ৰ শ্ৰীচৰণত
এটি অতি নগন্য পুষ্পাৰ্ঘ্য ৰূপে গ্ৰহণ কৰিব ।

তেজপুৰ,
১২ ফেব্ৰুৱাৰী,
১৯৭৩ চন ।

শ্ৰীশুবান হৰো (এডভোকেট)
প্ৰাক্তন সভাপতি
অসম চাহ মজ্জুৰ জনজাতি ছাত্ৰ সন্থা ।
(১৯৬২-৬৬)

উচৰ্গা

পৰম আৰাধ্য পিতৃদেৱতা শ্ৰীযুত সুকিত
কুৰ্মি আৰু মাতৃদেৱী শ্ৰীযুতা মইনা কুৰ্মিৰ
শ্ৰীচৰণত ।

— মোৰ একাধাৰ —

অসমৰ চাহ মজুৰ সম্প্ৰদায়ৰ মাজত প্ৰচলিত গীত মাত
বোৰ বুটলি কিতাপ আকাৰে প্ৰকাশ কৰাৰ হেপাহ বহুত
দিনৰ পৰাই আছিল। চিলঙত থকা কালত বন্ধু দুজনৰ
লগত মিলি এই বিষয়ত হাত দিছিলোঁ। কিন্তু চাকৰীৰ
বশবৰ্ত্তী হৈ পৰম্পৰে এদিন এৰাএৰি হলো। এজন চিলঙত
থাকিল, এজন গোলাঘাটলৈ গ'ল আৰু মই আহিলো
ডিব্ৰুগড়লৈ। ভাঙোনমূখী আশাৰে যি পাবো গীত মাত
গোটালো। কিমান দূৰ কৃতকাৰ্য্য হ'ব পাৰিছোঁ তাৰ বিচাৰ
আপোনালোকৰ হাতত। এই কাৰ্য্যত নানা ভাবে সহায়
কৰিছে—কাচাৰ জিলাৰ : (সৰ্বশ্ৰী) মনোৰঞ্জন তন্তুৰাই, অৰুণ
নায়ক, বাৰ্জেন্দ্ৰ গোটীয়া, জলেশ্বৰী তন্তুৰাই, নানীবুঢ়ি
তন্তুৰাই, উত্তম গোসাঁই, বৰ্জবাম তন্তুৰাই, শত্ৰুঘ্ন গোটীয়া, জ্ঞানদা
দেৱী, তৰুলতা বাউৰী আৰু অপূৰ্ব কুৰ্মি, শিৱসাগৰ জিলাৰ :
গইন্দা উৰাওঁ, মানিক লাল মাহাত্ম, বিজাধৰ তাঁতি, হুমলি
তাঁতি, কাৰ্ত্তিক বানীদাস, হৰে কৃষ্ণ দাস মহন্ত, গনেশ কুৰ্মি,
মনোমতী শীল আৰু নৰেশ মিস্ত্ৰী, নগাওঁ জিলাৰ : মহাবীৰ
কালিন্দী, দীননাথ কালিন্দী, অৰ্জুন কালিন্দী, জয়বাম কালিন্দী,
কৃষ্ণবাম নাগ আৰু বিষ্ণুদেৱ বৰকটকী, দৰং জিলাৰ : জগানন্দ কুৰ্মি,
প্ৰেমনাথ কুৰ্মি, লক্ষেশ্বৰ কুৰ্মি, বজ্জিত কুমাৰ দাস, নিৰাৰণ
কুৰ্মি, চিত্তামন কুৰ্মি, সহদেৱ কুৰ্মি, আৰু গোপাল তাঁতি, ডিব্ৰুগড়
জিলাৰ : কুমাৰ মতি গড়, অবেদ কাঞ্চপ, দেৱানন্দ ঘাঁচি,
দিলবদ দাস পানিকা, ধৰম দাস নায়ক, অঞ্জসী ভূমিজ,
শান্তি কৰ্মকাৰ, মায়াবাম গড়, পদ্মেশ্বৰ গড়, পূৰ্ণিমা ভূমিজ, জৰ্জ
কুজুৰ, দুৰ্গাচৰণ তাঁতি, মঙ্গলা পাহাৰীয়া, অনন্ত ৰাজবংশী, আৰু

নাৰায়ণ পাত্ৰ, লক্ষীমপুৰ জিলাৰ : মণিৰাম গড়, গোৱালপাৰা
জিলাৰ : বাৰ্ণাবাচ কিচকু, বাৰ্ণাবাচ মাৰাণ্ডী আৰু জ'নাচ
মুৰ্মুয়ে। এই সকলোলৈকে মোৰ আন্তৰিক শুভেচ্ছা জ্ঞাপন
কৰিলোঁ। অসমৰ শ্ৰম ও সমবায় মন্ত্ৰী শ্ৰীযুত গজেন তাঁতি
দেৱৰ সহায় সহযোগত প্ৰকাশৰ পথ মুকলি হোৱাত তেখেতৰ
ওচৰত চিৰ কৃতজ্ঞ। পাতনি লিখি সহায় কৰাত শ্ৰীযুত
সুবান হৰো দেৱক পাহৰিলে অন্তায় কৰা হ'ব। ভুল ভ্ৰান্তি
ক্ষমা কৰে যেন।

ডিব্ৰুগড়

মাৰ্চ ১৯৭৩

শ্ৰীমুখীল কুৰ্মি

—••—

কিতাপ পোৱা ঠাই :

শ্ৰীমুখীল কুৰ্মি

যুটীয়া উদ্যোগ সঞ্চালকৰ কাৰ্য্যালয়

ডিব্ৰুগড়

ঃ সূচী ::

১। ঝুমুৰ গীত —	১
২। দম্ৰুচ গীত —	২০
৩। সহঁবাই গীত —	৩০
৪। টুঙ্গ গীত —	৪২
৫। সাদী গীত —	৬১
৬। মনসা গীত —	৬৮
৭। কাঠি নাচৰ গীত —	৭৩
৮। ঘেৰা গীত —	৮০

ঃ সূচী ::

শ্ৰীকৃষ্ণ মূৰলী বাজাওয়ে

গকুল শ্ৰীবৃন্দাবনে

সব গোপী নাচে হাতে ধৰি

ঝুমুৰ গীত

ঝুমুৰক বাদ দি চাহ মজতুৰ কল। কৃষ্টিৰ বিষয়ে আলো-
চনা কৰিব নোৱাৰি। ই চাহ মজতুৰ সংস্কৃতিৰ এক বিশিষ্ট
স্থান অধিকাৰ কৰি আছে। ভাদ মাহত চোতাল বা তেনে
আহল বহল সুবিধাজনক ঠাইত “কৰম গছ”ৰ ডাল পুতি
ডেকা গাভৰুহঁতে ঢোল মাদলৰ চেৰে চেৰে, ঝুমুৰ গীতৰ লহৰে
লহৰে তাৰ চাৰিওফালে ঘূৰি ঘূৰি নাচে। ইয়াক বহুতে
কৰম পূজা বুলিও আখ্যা দিয়ে। মজতুৰ জীৱনৰ সমাজ নৈতিক
অৰ্থ নৈতিক তথা বিবাহ মিলনৰ বহল চিত্ৰ ঝুমুৰ গীতৰ মাজেদি
প্ৰতিফলিত হৈছে। মেহনতী জীৱনৰ বৈচিত্ৰময় ঘটনাৱলী
বহন কৰিছে। প্ৰকৃতিৰ বৰ্ণনা অঙ্কণ কৰিছে। বিভিন্ন ঠাইত
বিভিন্ন জাতি উপ-জাতিৰ মাজত বিভিন্ন ঠাচৰ ঝুমুৰ গীত
বিদ্যমান। অসমীয়া সমাজত বিহু গীত যেনে চাহ মজতুৰ
সমাজত ঝুমুৰ গীত তেনে জনপ্ৰিয়।

(১) শ্ৰীকৃষ্ণ মূৰলী বাজাওয়ে

গকুল শ্ৰীবৃন্দাবনে।

সব গোপী নাচে হাতে ধৰি

গকুল শ্ৰীবৃন্দাবনে।

শ্ৰীকৃষ্ণ মূৰলী বাজাওয়ে

গকুল শ্ৰীবৃন্দাবনে।

শ্ৰীবৃন্দাবন মাঝে, গোপিনী নাচিছেন বজ্জ,

শ্ৰীকৃষ্ণ মূৰলী বাজাওয়ে,

গকুল শ্ৰীবৃন্দাবনে।

(২) অগম সমুদ্রের জলে, জন্ম তোমাৰ পদ্ম কুলে,
সমুদ্র মন্থনে আইলে মঞ্চপুৰে,
লক্ষী তবো মহিমা হামে কিবা জানি,
যাবো বহুতো ধন, বাজা কুটুম জন,
মিবধন্য লোক সেথা নাহি চিনে,
লক্ষী তবো মহিমা হামে কিবা জানি।
কেহ দুখ ভাত খায়, কেহ ভীক্ষা মাঙ্গে যায়,
কেহ পরধনো লাগিন কৰে চুৰি,
লক্ষী তবো মহিমা হামে কিবা জানি।
অন্ন বিনে কাঙাল, বস্ত্র বিনে চাণ্ডাল বে
তৈলো বিনে ব্রজু বামেৰ দুঃখো ভাৰি
লক্ষী তবো মহিমা হামে কিবা জানি।

পাতাশালীয়া ঝুমুৰ:

(৩) জনক নৃপবৰ কবিলেন স্বয়ম্বৰ
জেন কি ভাঙ্গিবে গণ্ডীবান, তাৰে দিব জানকী দান,
লক্ষ্য লক্ষ্য বাজা আসে আৰ আসে লঙ্কেশ্বৰ
ভাঙ্গিতে নাপাৰে গণ্ডীবান, লাজেতে হইল অপমান,
বিশ্বামিত্র মুনি ছিল দাকণ পুন্ন কইল,
বামে ভাঙ্গিলেন গণ্ডীবান তাৰে দিলেন জানকী দান।

(৪) মনে উঠে মনস্তাপ দিবনেকি জলে কাঁপ,
কাঁপ দিলে ডুবিয়ে মৰিব, কেমন নদীয়া পাৰ হব,
যে নদী পাৰ কৰে, তাকে দিব গলাব হাব,
আধা প্ৰাণ তাহাৰে সপিব, কেমনে নদীয়া পাৰ হব।

(৫) কাঁকি দিয়ে আনিল আসামহে নিষ্ঠুৰ শ্যাম
কাঁকি দিয়ে আনিল আসাম।
আধা কামে পাবে পুৰা দামহে নিষ্ঠুৰ শ্যাম
কাঁকি দিয়ে আনিল আসাম।
কড় মাৰা যেমন তেমন কলম দিয়া বাছাহে,
পাততোলা গাছকৰ সমান, হে নিষ্ঠুৰ শ্যাম
কাঁকি দিয়ে আনিল আসাম।
সৰ্দাৰ বলে ধব ধব
বাবু বলে আন আন
সাহাব বলে লিব পিঠেৰ চাম,
হে নিষ্ঠুৰ শ্যাম, কাঁকি দিয়ে আনিল আসাম।
ছুটিব পৰে যবে বায়,
যবে কিছু খাতে নাই,
পাসি নিয়ে দৌড়িনি গোদাম হে নিষ্ঠুৰ শ্যাম,
কাঁকি দিয়ে আনিল আসাম,
চাউল দেখি ধানেৰ সমান, হে নিষ্ঠুৰ শ্যাম
কাঁকি দিয়ে আনিল আসাম।

(৬) মৃগ মাৰি ঘূৰে বাম, দেখলই শূন্য ধাম, এ বাম
সীতা খুজি ভেলই ব্যাকুল,
কহ দেখি তক লতা, কাঁহা গেল প্ৰাণেৰ সীতা
এ বাম, সীতা খুজি ভেলই ব্যাকুল,
কহত বিনন্দীয়া, কেইসে ধবব হিয়া,
এ বাম, সীতা খুজি ভেলই ব্যাকুল।

(৭) ভূষা কুটেতে নব, বিশবলয় হৰি হব
অন্তকালে পন্থ ভুলিগেল, কাহে বিধি নব জন্ম দিল,
মাই বাপ দুৰে গেল, দাসী প্যাৰী ভেল
অন্তকালে পন্থ ভুলি গেল, কাহে বিধি নব জন্ম দিল।

(৮) বড়ি ছবে বিহা দেলই, কবুনা দেখিতে আলই
কহি দিবে গো হামাৰ বাবাকে হজুৰ
বড়ি ছথ বিপতি হামাৰ ।

নন্দীতো মাৰে লাখী, সইয়া নখই ঘৰে
কহি দিবে গো হামাৰ বাবাকে হজুৰ,
বড়ি ছথ বিপতি হামাৰ ।

তেল বিনে মাথাই জঁটা অঙ্গেনা কাপড়
কহি দিবে গো হামাৰ ভাৱাকে হজুৰ
অতি বেগে লেগে আৱই মোৰে ।

কহলে বিনন্দীয়া, কেইসে ধৰব হিঁয়া
কহি দিবে গো হামাৰ ভাৱাকে হজুৰ
অতি বেগে লেগে আৱই মোৰে ।

বৈঠকখানা বায়ুৰঃ

(৯) গত নিশি কেথোছিলে, প্ৰভাতে শ্যাম দেখা দিলে
যাওহে বন্ধু যাওহে চলে কুঞ্জৰ বাহিৰে,
প্ৰভাতে নাগৰ আসি, বাইৰ পাসেতে বসি
কত কৰেণ গো মিনতী ।

একবাৰ মোৰে চাই গো বাই কমলিনী
একবাৰ মোৰে হেৰ গো বাই গুণমণি ।

যদি আমি অচ্য জানি, ফনী আনে দাওগো তুমি
ফনীৰ মুখে হস্ত দিব এখনি, এখনি
একবাৰ মোৰে চাইগো বাই কমলিনী ।

ব্ৰজপতি কৰেণ তুতি, বাধাৰ নিকটে বসি,
মোৰে একবাৰ চাইগো বাই গুণমণি

(১০) ভলৈত তাৰ ডাল পাতি, ওপৰে তাৰ ফুল,
সখী, মধ্য ফুটে ফুল ;
মুখে কি বুঝিবে পণ্ডিত হইল বাউল,
সখী মধ্য ফুটে ফুল ;
আগে পড়ে ফুল, পিছে পড়ে ফুল,
সখী মধ্য ফুটে ফুল ;
মুখে কি বুঝিবে পণ্ডিত হইল বাউল,
সখী মধ্য ফুটে ফুল ।

গলবাৰী বায়ুৰঃ

(১১) হামকে বলাই কণ, কাঁহা ভেই গেলি হন,
বাওৰে বিনে ভেলই ব্যাকুল মন, (৩২)
হাইবে এ সুন্দৰ নাগৰ বহি বহি নয়না বহে লব,
কাৰি আন্ধাৰি ৰাত, বিজলী চমকে ঘোৰ,
হাইবে এ সুন্দৰ নাগৰ বহি বহি মনে পৰে তব
হাইবে এ সুন্দৰ নাগৰ অন্ন পানী নহিকচে মৰ,
এইসা লাগে মৰ কাহেকে বাঁচালি জন
একমন লাগে হালে, বিষ খায়কে তেজতি প্ৰাণ,
হাইবে এ সুন্দৰ নাগৰ বহি বহি নয়না বহে লব
সব পিয়া ঘৰে ঘৰ, মৰ পিয়া মাটি তব,
হাইবে দয়ামৰ, কণ দয়ে পিয়া হলে পৰ,
কহতো বিনন্দীয়া, কেইসে ধৰব হিঁয়া,
হাইবে দয়ামৰ লেইয়ে চলো পিয়া কাঁহা মৰ ।

(১২) মায়ে বাপে জনম দিল
নাৰালকে বিবাহ দিল
শ্বশুৰ ঘৰে খাটিতে নাপাৰি
বুৰিয়ে আসলি লহাৰ খাড়া ।

লহাব খাড়ে ছেঁছিয়ে ভাঙ্গিলী
হাইবে হাইবে শ্যাম

বিধিৰ লিখন কহিতে নপাৰি,
লহাব খাড়ে ছেঁছিয়ে ভাঙ্গিলী ।

হাইবে হাইবে হায়,
নাকহিলে মান যায়,

নাকহিলি লক্ৰেৰ লাজেতে,
হাইবে ধনি কি কহিব তকে,

খণ্ডৰ ঘৰে খাটিতে নাপাৰি
লহাব খাড়ে ছেঁছিয়ে ভাঙ্গিলী ।

(১৩) আখড়া বন্দনা কৰি, যতবে দেৱতা ধৰি,

বসন্ত বন্দনা ব্ৰজ নাৰী,

মদনে বুগুব লাগল ভাৰী,

মৰি হায় বাধে, বসন্ত বন্দনা ব্ৰজনাৰী

মদনে বুগুব লাগল ভাৰী ।

ভিজি ভিজি বাহৰ ভেলি, ভিজি ভিজি পল্লচলি

বাইলদা বুগুব খেলে গেলি, ভাই

বড় মহান, বড়ি দাগা পালি

বসন্ত বন্দনা ব্ৰজনাৰী

মদনে বুগুব লাগল ভাৰী ।

খেয়টো :

(১৪) আৰ আমি যাবনা যমুনাৰ জলকে গো

আৰ আমি যাবনা,

পথে মাঠে কালা, কবে বিসম জালা,

কলসীতে ঢেলা, ঢেলা মাৰেছে কালকে গো

আৰ আমি যাবনা, যমুনাৰ জলকে গো ।

বৰ্জুৰাম দাস ভনে, নে কথা গো সবাই জানে
আৰ আমি যাবনা, যমুনাৰ জলে গো ।

(১৫) ঘৰসে বাহিৰ ভেল
আখড়া সে টাহৰ ভেল,
গটাই দেখি কানি ফুল
উড়ে ভোমোবা ব্যাকুল ।

(১৬) আশাড় জ্যৈষ্ঠ মাসে
বকলি পিয়াসে মৰে,
কনচিকা কুঁৱা কোড় দেল
মায়া জাল ভেটনা শেল ।

(১৭) বাধা কহে সখী সজে, চল শ্যাম দৰশনে
বৃন্দাবনে বাঁশী বাজিছে সঘনে, গো বৃন্দা
বাধা বাধা নাম ধৰে, ডাকে বাঁশী প্রেম ভবে
ফুলশৰে হিয়া বিকিছে মদনে গো ফুলশৰে
কি কৰিব কুল সাজে, যদি পায় গো বসৰাজে
হৃদয় মাৰো তাৰে ধৰিব গো হৃদয় মাৰো ।

(১৮) যাইতে যমুনাৰ জলে, শ্ৰীবাধৰে সখী বলে
কদম তলে কালীয়া দাড়াইল গো,
একা কেইসে যাব যমুনাই
সে ভমৰ কালীয়া, নাৰীৰ ফুলে ঝড়াইয়া
অধৰে চুমিয়ে মধু খাইগো
একা কেইসে যাব যমুনাই ।

(১৯) শিশিৰে কি ফুটে ফুল
। বিনা বৰিষনে :

বচনে কি মানে মম
বিনা দৰিশনে ?

(২০) আম গাছে জাম নাই
ফাবড় কেন মাবহে,
তোমাৰ দেশে আমি নাই
চখ কেন থাৰহে ।

(২১) ভুমি তক আমি লতা
বান্ধিয়ে বাথিব এথা,
যাও দেখি কোথা যাবে
আমাকে ছাড়িয়েহে ।

(২২) আম গাছে হিলনী
তেতুল গাছে বাসনী,
ঝুলিতে ঝুলিতে সখী হিলনী
হাতে দিব জগমহনী ।

(২৩) গাছেৰ মध्ये তুলশী
পাতেৰ মध्ये পাণ,
তিব্বিৰ মध्ये বাধিকা
পুকুৰ ভগৱান ।

(২৪) বড় ববেব বহু বেটী
বাবু ভায়া লেলো লুটী,
উলটি পিফিল লাল শাড়ী
দহৰি চষল' বেলগাড়ী ।

(২৫) শূৰ্পনাথাই বলেন দাদা, ন'জানি কেমন যথা
হায় হায় ল'বিন জটাধাৰি,
সঙ্গে নাৰী আছেন একটি গো পবমা সুন্দৰী,
দেখিতে সুন্দৰ কাল, পৰিধান বৃক্ষচাল,
ল' বিন জটাধাৰি ।
মাথাই আছে গো জটাধাৰি
মনে নাৰী অ'ছেন একটি গো পবমা সুন্দৰী ।

(২৬) ভাই বল বন্ধু বল, কেহ নহয় আপন
মিছাই ভাৱনন বিনাচাৰি কৰেছি আপন,
আপনাৰ খাব দাব, কাৰ কথা নাসহিব
হাই নাইৰি, সেহ গীত গাহিব বুম্বুৰ
মদনে বুম্বুৰ লাগল ভাৰি ।
ভাই বল বন্ধু বল, কেহ নাযাহিবে সঙ্গে
শেষেৰ বেলাই হবে যে প্রমান গো ;
ভাই বল বন্ধু বল, কেহ নহয় আপন
মিছাই ভাৱ মন বিনাচাৰি কৰেছি আপন ।

(২৭) পাহাৰে পৰ্বতে ঘৰ তাতে আছে কণ্যাবৰ
কণ্য দেখি মন বিয়াকুল,
ধুতুৰে চুমাইল গেদ্বাকুল ।

(২৮) চট মট টাট কড়
চাপানী গৰম কৰ,
থায়ে দায়ে যাবৰে কামজাৰী
ঠিকা কাম বড় দিগ্দাৰী ।

(২৯) চট মট চালি ঘৰ, পানী গিৰে ঝৰ ঝৰ
নাচনীকে নিয়ে গেল চৰে,
নাজানিল ভাই যুমেৰ ভৰে ।

(৩০) বড় বারু বড় ছাতি
গহালে বান্ধিল হাতী
যত টাকা লাগে গুণগারী
তবুনা ছাড়িব জন্মদারি ।

(৩১) নদী কিনাবে জড়গাছ
জড় বিষম পাকেছে,
দেখন গো দিদিবা
ঝাত চবা লাগেছে ।

(৩২) আম গাছে আম কলি
পিপড় গাছে টিকলি,
ছঁড়ার হাতে লাল কমাল
ছড়িকে ডুলালি ।

শাঁবগোজীয়া গাঁড়ব বাঘুব :

(৩৩) পইয়া লাগাঁ স্ববস্বতী কণ্ঠে বিবাজকে
পইয়া লাগাঁ তবে
নরা নরা গীতনলা কঁহি সমববে ।
কাকেলা হম জম কাকেলা নবিয়ল,
কাকেলা বকবা চড়াই,
দেবীত বাখান মাহামাই
হিন ভবমে হবে ত সহায় ।
দেবতলা হম জম ভূতন লা নবিয়ল
দেবীলা বকবা চড়াই
দেবীত বাখান মাহামাই
হিন ভবমে কববে সহায় ।
সকল দেবত নলা পঞা লাগাঁ
অবজি চড়াই হিন ভবমে কববে সহায় ।

(৩৪) মবদে মত কবিহা বিশ
মাতা পিতা চরণ টেকিন
এহি বাড়ী নীত ।

হৃদয়মে বিচাইবকে
নগদ গাবে গীত
মবদে মত কববেবিশ
বড়োলা লা লাগি কণ্ঠে
ছটে লা আশিণ
মাতা পিতা চরণ টেকিন
এহ বড়া নীত

মবদে মত কবিহা বিশ
হৃদয়মে গিচা এব্কে নগদ গবে গীত ।

(৩৫) বিজা বিজা বে বিকব বলে
সজনা বিজা বিজা
বিজা বিজাবে বিকব বলে সজনা বিজা বিজা ।
কওন মাসে বলে পনছি পবেরা গা
কওন মাসে বে বিকব বলে
সজনা বিজা বিজা ।
জ্যেঠ মাসে বলে পনছি পবেরা গা
আষাঢ় মাসে বে বিকব বলে
সজনা বিজা বিজা ।

(৩৬) জমুনিবে দিখে ঝানঝোব করনে
জমুনি টবি খায় ।
কওনে জমুনি দিখে হবিহব হবিহব
জমুনিবে দিখে ঝানঝোব
কওনে জমুনি দিখে লাল ।

কাঁচা জমুনি হবিহব হবিহব
 পাকা জমুনি দিখে লাল।
 ওপৰে বসিয়া টৰি কৰি দেহে
 জমুনিৰে দিখে বানকোৰ
 নিচে ত চাঁৱৰ বিধি খায়।

(৩৭) মইনা জানে মইনা জান
 পাবল পীপৰ কৈদন সারাদে
 মইনা জান মইনা জানে।
 কাঁচা হৰ তিত লাগে পাকা হৰ মিঠে
 গেদবা হৰ মধুৰী সারাদে
 মইনা জান মইনা জানে।

(৩৮) সতী 'ত' বলে বামে বামে সারা চেতিকে
 সতী 'ত' বলে।
 কাত পহিৰি সতী আঁখডামে আৰে
 সতী 'ত' বলে বামে বাম সার চেতিকে
 সতী 'ত' বলে।
 পয়'ৰি পহিৰি সতী আঁখডামে আৰে
 সতী 'ত' বলে বামে বাম সারা চেতিকে
 সতী 'ত' বলে।

(৩৯) কলা পাকা নাৰা পাকে
 সালহ, সুগানা জহি যারে
 কলা পাকা নাৰা' পাকে।
 বাঢ়ল বেটি বহল কুঁৱাৰে
 অ'লা জহি যারে
 কলা পাকা নাৰা' পাকে।

(৪০) জতল খেতে মন ভাৰি
 কৰন বপাৰে ফুলৱাৰি
 জতলখেতে মন ভাৰি।
 কৰন বপাৰে গা আমা 'ত' অমলিয়া
 বৰন বপাৰে ফুলৱাৰি
 জতল খেতে মন ভাৰি
 বাজা বপাৰে আমা 'ত' অমলিয়া
 এবানী বপাৰে ফুলৱাৰি
 জতল খেতে মন ভাৰি।

(৪১) উদাসল মন থিৰে নাহি
 যনে দেখি তনে কাঁশি ফুলে
 উদাসল মন থিৰে নাহি,
 তবমন বসি গয়ে
 মৰমন বসি গয়ে
 উদাসল মন থিৰে নাহি।
 চলিযাব দেশালে বিদেশ গাই
 উদাসল মন থিৰে নাহি।

(খয়টী ৪)

(৪২) মাই ঘুমাইল বাপ ঘুমাইল
 চেনা মুমাইল
 চেনা ঘুমা মুমা গো
 বান্ধব বেসাতী।

৪৩) চান্দ কৰে জিকিৰ মিকিৰ
 সুকথ কৰে আলা,
 কন চালাই গাঁথাছে
 বিনি সুতাৰ মালা
 কন চালাই.....।

(৪৪) ত্রানা গো নাবে নাবে
 ত্রানা গো নাবে নাবে
 ত্রানা না-না-নাবে
 কন চালাই গাঁগেছে
 বিনি সুতাব মালা।

(৪৫) কাঠ কুড়াতে কাঠ কুড়াতে
 হরিণ বনে গো
 হরিণ বনে গো আমাই
 বিকে দিল নতুন জীরন।
 ত্রানা গো নাবে নাবে
 ত্রানা না-না-নাবে।

(৪৬) একটা ছিল বুঢ়া গক
 তাকে হেবাইলি হাই হাই তাকে হেবাইলি
 চট ভাইবে তাস খেলে সকল ডুবালি।

(৪৭) ভেলাই ভিনে সাররা
 মুগে দেলেই ডাঁকা না
 এ বাম উঠো হ' পুতা
 উঠো পুতা কান্দ বাও
 খসহ মেলান ভাল না
 এ বাম গায় ছান্দা খলালি
 ভাইয়াছি ছান্দা খলালি না
 এবা উঠো হ' পুতা কান্দবাত
 খসহ মেলান ভাল না।

(৪৮) পানী আনে গেলে ভজি
 নাজাবি চালাইলে না
 এ বাম চলো চলোহো দেব না

ভায়া দিনে লহবি লাগাই দেব না
 এ বাম ভায়াহো দাদা
 ভায়া দাদা চুমকিকে মাইব ভাল না।

ঠাট বাঘুর :

(৪৯) বিজা ফুলে ধবল কলি সভিন কবে ভাল ভালি,
 হামর মনেকে আশা মনে বহি গেলি গো,
 বড়িয়ে সময় বিতি গেলি।
 যৌবনে পিয়াই দাগা দেলিগো
 বড়িয়ে সময় বেতি গেলি।
 যইসে ফুলা ফুটিল তাইসে ভ্রমর যাজুটল
 ফুটিল মধুনা মিললি গো
 বড়িয়ে সময় বেতি গেলি।
 সময় ও বাব বড়ি দাম অসময়ে লাগল কাম
 কাশীফুলে মধুনা মিললি গো
 বড়িয়ে সময় বেতি গেলি।
 দ্বিজ টিমা কহলে কথা কাক হেরমনে ব্যথা
 দিনে দিনে ফুবায়ে এললি গো
 বড়িয়ে সময় বেতি গেলি।

(৫০) দিবা অবসানে নিকুঞ্জ কাননে
 কে বাজায় মোহন বাঁশীবে,
 বাধানাম ধবে ভাকে
 উচ্চসবে অতুল প্রেম প্রকাশিবে।
 কাননে বাজত বাশী
 ব্রজ মধুকুল নাশিবে।
 গৃহে ননদিনী যেন ভুজঙ্গিনী
 দ্বাদুড়ী গবল বাঁশীবে।

হেন লয় মনে গেল কুঞ্জবনে
নাথে পড়ি প্রেমের ফাঁসিবে।

- (৫১) তুই হামার সক সিখা
তুই গলাব মালা গাঁথা
তুই সখের আয়না চিকণী গো, হে ধনি।
তুই ধুতি জামা জোড়া
তুইলো পাগড়ী টেড়া
তুই কানের ফুল সাজালো হে ধনি।
তুই ভালবাসা বাসী, তুই মুখের মুচকি হাসি,
তুই চোখের চঞ্চল চাহনি লো সজনী
তুই ধনী বাঁধুণী তুই ধনী বাঁটুণী
তুই ধনী মোখলা ফুলালী লো সজনী।
আমি সিকি এক আনা,
তুই টাকায় বোল আমা,
মন বাঁকা কেন চাঁদ বদনিলো হে ধনি।

সাত্তাল বায়ুৰঃ

- (৫২) খেবেৰ দাবে তাহেন মাবোণ জুরানকো
কুড়িৎ লেকা মেনারাজা চাইতান
জিবি হিবি হিচিৰ জুরানকো।
খা মাখা নবক বেবো জচাও আহো জুরানকো
জিবি হিবি হিচিৰ জুরানকো॥
আহাম তাহেন অণ্ডে ঈশ্বৰ মেনায়া
মানরা মাচে বেংগেদমে
জিবি হিবি হিচিৰ জুরানকো
অকামকয়ে অনা উনিই এমামা
মানরা মাচে কই জনমে

জিবি হিবি হিচিৰ জুরানকো। (৫৩)

- (৫৩) দাবে চাকাম চাগেন আকান্‌নুব লাগিগে
মানরাবোন জানাম আকান্‌ গুজু লাগিগে
হাইবে হাইবেমন জালাবে
ঈশ্বৰ বেয়া চাজায় খন্দাবন এড়ান।
চেবমা ভেবোন বাতাপ বেহো ইনি ঈশ্বৰ গে
পাতাল ভেকোন ফেড় বেহ ইনি ঈশ্বৰগে
হাইবে হাইবে মন.....!
.....এড়ান।
ছচিয়াব মাবোন মানরাকো ধাব্‌তি টুণ্ডাবে
আউধান মাবোন কইহাকো ধাব্‌তি তিবে তাহেন
হাইবে হাইবে মন.....
.....এড়ান।

- (৫৪) ছাটরে বাজারবে পাতাবে টাণ্ডিবে
সান্তাল কড়া কুড়ি অলমে ঝলমে
হড়মা খনা ঝপা জাতিমা ধুড়ীবে
সান্তাল কড়াকুড়ি আগমে ঝলমে।

- (৫৫) মেননা মেননা কুড়িকঃ ঐওৰ জংপে দাড় জংপে
কড়াকদঃ পটম পটম সিহুঁৰ নাক ঠেমা বাড়ায়েদ
মেনাজ মেনাজ কড়াক ঐওৰ জংপে দাড় জংপে
কুড়িকদঃ চুলহা কুড়ামবে ডাড়কঃ পাঁজা বাড়ায়া।

উৰিয়া বায়ুৰঃ

- (৫৬) বচৰ খেলিব কহিনি চজনা গজ
ফল হেবা বলি বালুত কালে
বিবাহ হলি দিনা জিবা বুলি।

(৫৭) বচই খেলিব নইকি ললিতা
ভাজি চাগ ভিতা নেই ভাছো
থিবে ভেনাই ঘইতা ভেনেই ঘইতা
যেবে নচবই দিন বনিথিতা কটাপবে
মেথিয়া মৰ বাটি নেতা দিন।

(৫৮) বচই খেলিব বলা কলা বাইগন
চুকচুক কটা কি মাৰ মাৰিলি
চান দিয়ব মৰ পানী বুহা অটা।

(৫৯) বচত খেলিব
বাটেঘাটে জিও থলি
ভিটিলি কুলিহা
কপটা খান্দবুলি
দেবুবে ভুলিয়া মদাৰ কুলীয়া।

(৬০) গাড়ী গলান চলীভিও বগান
'হ' মৰ নোৱাজন
চিও পনিয়া দৰপন তমে
কাহাকে কৰোচ মন-হ নোৱাজন।

(৬১) পাণ-তামোল চান্দি কমল
আমৰ অটাবে অচে উবমাল
বলে আমৰ মুহটা দিছোচে লাল
পাণ-তামোল চান্দি কমল।

(৬২) লাল টেম বাতি জলুচে
তমৰ ছাতিৰ অটা হিলোচে,
লাল ধান চাউলৰ ভুচ্চা তমে
কাহি পাইব-আমৰ ঘুচ্চা।

কালি নাই খাই
খাইজা আজ তমৰ মুহে
নাইন তেজ মাৰিতি চটকন
চিৰিতা কান হাইবে
বাবু নাই বহে টেকপন।

(৬৩) তমৰ পচ আবে কাহিব বুহা
ননি বিলাই মাৰে হোচুহা
বাহলৰ গড় গড় বাচি দেলে জিৰ
মুখৰ বয়স গেলে কে,
পচ্চাবিব বে জনকে জনা।

(৬৪) জন ছদি অনাবে জনক জনা
চিনি ধৰ দনা বাইবি খুটি
ঘৰে জিমা উঠ কালি
ঝুমকে বুনা তমৰ গালে দেতি চুমা।

দম্‌কচ্‌ :

দম্‌কচ্‌ গীতক বুঝুব শাবীত থব পাৰি। ছয়োবে ওচৰ সম্পৰ্ক আছে। ইয়াতো ভেঙা গাভক হঁতে চান্বে চামে ধৰা ধৰিকৈ নাচে। গীত গাওঁতাই গীত গায়, বাজনা বজাওঁতাই বাজনা বজায়। ওয়াং মুণ্ডা আদি কিছুমান জাতিৰ মাজত ই বহুল ভাবে বিস্তাৰ লাভ কৰিলেও চাহ মজ্জুবৰ আন আন জাতি উপজাতিৰ পৰাও জনাদৰ পোৱা নাই। শ্ৰম জীৱি চাহ মজ্জুবৰ জীৱনৰ সফল চিত্ৰ দম্‌কচ্‌ গীতত পোৱা যায়। বিয়া আদিত এই গীত বিশেষ ভাবে গোৱা দেখা যায়।

দম্‌কচ্‌-গীত

- (১) ইদেশেক ঠাৰি আমা, ভাবী মিঠা লাগে
খাইলে হ গোবিয়া পিয়াইলে হ গোবিয়া
সুৰত মিঠা লাগে।
গাওঁ কেৰি পশঙ্গ শুগা, উড়ি পালায়বে
বনে বনে শুগা বলত গন্তীৰৰে।
- (২) সাত সাগৰ তেৰ নদী, বুটিনকেৰ বাইজ বাবা
বুটিনকেৰ দিনে বাবা মনিবামেৰ ফাঁচি
হায়ৰে বুটিন কেৰ দিনে.....।
পুকবেত ব্ৰহ্মা দেশ, পশ্চিমে পাকিস্থান
উত্তৰে চীনা ৰাজ্য চালাই বন্দুকদাৰ
হায়ৰে উত্তৰে চীনা ৰাজ্য.....।

ভাবতকে মিচিন গান, চীনাৰ বন্দুকদাৰ
হিমালয় নীলা ৰাঙা দিছে হৰিয়ৰ
হায়ৰে হিমালয় নীলা.....।

- (৩) তব ফটে। দেখি দেখি, মকে যে নিশা লাগে
এতনা বেইমান বাতি নিন্দ নাহি আৰে
হায়ৰে এতনা বেইমান বাতি.....।
ভাইয়কেৰ মড়ৰামে দিল ভৰি নাচব
পৈঁৰীকে তাৰে তাৰে চিতি সাপ লাকায়
সকেত ডৰ নাহি লাগে।

হায়ৰে পৈঁৰীকে তাৰে তাৰে (৩)
যখন বহি হটে নিমন, কেহ নাহি পুছত বহে
ডাঙৰ দীঘল হলি লিখা পড়লিত সযাই চিঠি লিখে
হায়ৰে ডাঙৰ দীঘল হলি.....।

- (৪) তকে দিব শিঠা পানী মই খাব মিঠা পানী
শিঠা পানী লাগেবে ম'ইয়া মধু নিশা লাগেবে
ম'ইয়া মধু নিশা লাগে।
হায়ৰে শিঠা পানী লাগেবে।
আকাশ পাতাল বদৰীমে দেখলৰ মাই নৰা চান্দ
পুৰ্ণিমা নৰা চান্দ দেখত ময়দান
হায়ৰে পুৰ্ণিমা নৰা চান্দ।
মায় বাপ জনম দেলই কামাইয়া কৰাইৰে
জিয়ত জিনগানি ভৰি মৰলেও মন পস্তাই
ম'ইয়া জিয়ত জিনগানি ভৰি
হায়ৰে জিয়ত জিন গানি ভৰি।

- (৫) হাথমে বিজল বতি টেল য়াতি বাতি বাতি
বাৰ ৰাজা বাতিৰে চিনেমা দেখে য়াতি
হায়ৰে বাৰ ৰাজা বাতি।

আসাম দেশে আইলি বাবা টাকা কামাইক লাগলি
টাকা কামাতে বাবা সাত পুরুষ বিতি গেলয়
এহে আসাম দেশে,

হায়বে টাকা কামাতে বাবা ।

বণে বনে মাঝে হায়বে শ্বশুৰাৰ বাস্তা

একলা নহি যৈব ম'ইয়া বিপদ ভাবি লাগে

হায়বে একলা নহি যৈব ।

আয়া লেলেই ডাইব পাত বাপ লেলেই টানি বানি

মুনগাকৈব শাগবে 'ত-' বড়িবে সৱাদ

হায়বে মুনগাকৈব শাগবে 'ত' ।

(৬) কঁহা বহে

ভুলায় বহে

এতনা দিন

মাজ বাতি সপনমে আইকে হাঁইস দলয়,

কঁহা বহে ।

কতনা বড়াৰে পৃথিবী

কতনা বড়াৰে নীল আকাশ

কতনা বড়াৰে হিমালয়

কতনা বড়াৰে সমুদৰ

কঁহা বহে ।

গছাকৈব লতয় কাঁবৰা লয়

গছাকৈব ফল ফুল পাছৰালয়

আইজত' ছট ম'ইয়া

খপামে কাঁবৰালয় ফুল

মাজ বাতি সপনমে আইকে হাঁইস দলয়

কঁহা বহে ।

(১) দহি বেচে জাতবহি মথুৰা নগৰে হৰি

দহি দুখা সবে লুটি ললই বহুৰা তৰে

শ্যাম নটবৰ বহুৰা তৰে

বৰ্জ্জছ জশমতী অগনা লড়িকা হৰি

যহব দেলই শিবকে গগৰী বহুৰা তৰে

শ্যাম নটবৰ বহুৰা তৰে ।

(৮) মথুৰা বলে বাণী কষলয় কেকই বাণী

হায়বে সুন্দৰী যোগে,

কৌশল্যা বাণী ভূঞামে লোটলয় সুন্দৰী যোগে

বাম লক্ষণ বনে গেল দশবথ সুবধাম

হায়বে সুন্দৰী যোগে ।

কৌশল্যা বাণী ভূঞামে লোটলয় সুন্দৰী যোগে

কান্দলয় পশু পখি কান্দলয় নগৰ বাণী

হায়বে সুন্দৰী যোগে ।

কৌশল্যা বাণী ভূঞামে লোটলয় সুন্দৰী যোগে

বাম লক্ষণ বনে গেল অযোধ্যা শুনা ভেল

হায়বে সুন্দৰী যোগে ।

(৯) গৰাক দিনেক সেৰ পালা

স্বাধীন দিনেক কিলো, হায়বে

ধৰেক নাই পাৰি সৈয়া

কাঞা গলাৰ জখ

কিৰে কাঞা গলাৰ জখ ।

(১০) আশ্বা বাগানেমে, কেকৰ ঘোৰা বাঞ্চল

বাজা দশবথলাল, তেকৰ ঘোৰা বাঞ্চল ।

(১১) অঙনাকে শীত পানী, জল বহি গেলগে

ঠমক চল বাণী, পৈ'ড়ি ভিজি গেলগে ।

(১২) বাসাকে বোদা তৰে, কে সিটি মাৰে

হলদ বাঙল দেউৰা, সেতে সিটি মাৰে

(১৩) আমা খাবে বাবু
চকা মত বিগবে
জিয়ত জিনগানী বাবু
মায়া মত ছাড়বে ।

(১৪) ঠুথি পীপবি গজা নাকরায়ালা ভাব
চেদ' পীপবিবে ফবলে লাদা বাদা,
ওপবেত বসিয়া ভাই তবি ফবি খারে
হেথের গবেলা বিনি খায়
এ ভাব ছতকী গেল এপারঁ পিছলি গেল
বসিয়া হবে গিবলে অনচেতে ।
লানবে চাঁরব' বস জোড়া পানী, বসিয়ালা ছিটিকে জাগাব ।
একা ছিকাঁ ছিটেবে ছুচবা ছিটাঁ ছিঁচে
বসিয়া হবে উথলে মন মা'বী ।

বাম চাৰটা ৩

(১৫) আঠে গবভামে দেবকী লাল হবে
কক গোপাল হবে কংসকী কাল বাণে
সবে পাহাৰীয়া শুইয়ে গায়িন
হথা কড়ী খুলী গয়ে
টুটী গয়ে জহেলাকে তালী,
শুতি গয়ে পাহাৰীয়া ।
বাতি অনধিয়াবীহে নিচট বাণে
সুপামে বিনিকে বাসুদের ঘৰ গকুলা আনে
বৃজ যমুনা আনে, বৃজ ।
কাচালা গকুলালে মাথুৰা আনে
অপনে অপনে লাগি গয়ে
জহেলাকে তালী ।

কাচাকে বদন শুনিকে জাগি গায়ে পাহাৰীয়া
কহি দেহিন কংস কুৰবীয়া ।
বাসুদের কাচালা দেহে লাগিন
কাচালা ধ'বিকে কুৰব পাখাবামাৰী
তেদ' বাম বাড়া অত্যাচাৰী ।
বালক অত্যাচাৰী
বালক কহে লাগিল আকাশগে
শুনলে অভিমানী ।
জনমলে লেহিন তব জানকে
বেহাল হরে
কংসকে মা'বনা হরে ।

(১৬) আসাম দেশের ফুল বাগিচা
হুণী সবে তবে ফুলগ'
আইনা দেখি খপা বাক্কে
মা'হুপ দুগপূজামে বামুৰ নাচে
ভাগিড় গিজা তা গিজা গিজা ।
জালায় দেশের ফুল বাগিচা
গড়ানা মবে দেখে
হাড়ীকে বাসিগ',
খিলাগুৰীমে মাদল বাজে
ধাক তিন্ তিন্দা
আসাম দেশের ফুল বাগিচা
হুণী সবে তবে ফুলগ'
আইনা দেখি খপা বাক্কে
বড়দিনমে বামুৰ নাচে
ভাগিড় গিজা তাগিজা গিজা
হাড়িয়া ভিজা ছুবাটি পিজাহ পিজাহ ।

(১৭) তব মনা বসি গেল

মব মনা বসি গেল
সজানীবে, চলে আইলি আসাম।

তব মনা বসি গেল

মব মনা বসি গেল
সজানীবে, চাউলভূজা খাই রাখলি পৰাণ।
সজানীবে,

দাবু বলে পিয়া পিয়া
সবদাব বলে এদিগে আ,
সজানীবে,

দাহাব বলে মাই বাপ কচম
তব মনা বসি গেল, মব মনা বসি গেল
সজানীবে, চলে আইলি আসাম।

(১৮) দেখত গান্ধী কবে খেল

পৈহীয়ামে কুদারে জড়া বেল
দেখত গান্ধী কবে খেল।
কনে ঠানে পানী, কনে ঠানে তেল
দেখত গান্ধী কবে খেল।

কনে ঠানে সনা, কনে ঠানে কয়ল
দেখত গান্ধী কবে খেল।

সবগাকব কয়ল বাবু
পাতালাকাব তেল
দেখত বিজ্ঞান কবে খেল।

(১৯) গড়ে কব পৈবী গে

লে গান্ধী বনু ধক ধাব,
গান্ধী নাইয়ে ঘবে গ য়িন গবদেশ
মহিনা দিনে আয়।

ছটে লুগা বাড়ে ধাবা

আঁচবানে গিড়ি সালাই
বাজাকে সড়কে খুঁটিয়া উড়ায়।

পহীয়ামে বেল চলে

আলি মে মটবগে,
সবগামে দয়াবা
ছুটেলে হারাই জাহাজ।

(২০) দিনমে ধিবজা ধবো

মনামে বিচাব কবো,
ছতীয়ামে দয়াগে
পাখানা ভাটি দে।
এহি মাড়ারা তবে হাবনব চষী ভইল
ছাঁড়ীকে জবিননা

ছড়াঁকে বন্ধনা গেল।
দিনমে ধিবজা ধবো

মনামে বিচাব কবো,
ছতীয়ামে দয়াগে
পাখানা ভাটি দে।

(২১) এ, চ' কে আকালমে, সুবিতা ভুলাই
মে ত কালা গাওঁ ভাই

এ, চ' কে আকাল।

কনেলা গাওঁ, কনেলা বাজাওঁ
কনেলা লেছ পবিণাম,
এ, চ' কে আকাল।

দমকচ লা গাওঁ, মাদব লা বাজাওঁ
স্ববস্বতী লা লেছ পবিণাম,
মে, ত কালা গাওঁ ভাই

এ, চ' কে আকালমে সুবিতা ভুলাই।

(২১) শুনবে ভবত ভাই

চীনা কাবালে লড়াই
গবজাত উঠে ভাবত পগড়ী হিলায়
চীনা দেখিকে ডবই
শুনবে ভবত ভাই।

ধবতী মে ফৌজ চলে
সবগনে হর ইজাহাজ
কাশ্মীরকে সীমানে বনুত গিরাই
চীনা ভাগে 'ত' পবাই
শুনবে ভবত ভাই।
অপনে সীমানে বানুডা 'ত' গাড়াই
শুনবে ভবত ভাই।

(২২) বাওঁবে দমকচা শুনি

হমচলে আইলি
বাওঁবে দমকচা শুনি
বাওঁবে বলী শুনি
হমচলে আইলি
বাওঁবে দমকচা লাগল ভারী
বাওঁবে দমকচা শুনি
বাওঁবে মুতলী গড়ে টাঙ্গ
সংগে মিলে খেলা তেন দমকচ
হমচলে বিহানে কবব ছুটী।

(২৩) পাহাৰে পৰ্বতে ঘব,
ভাতে আছে কইনা বব,
টচকি টচকি গিবে
কইনাৰ ডাখি লব।

(২৪) জনমলি একে ঠিনে

বাঢ়লি যনে ওনে
জিতিয়া পাতায়া লেলে
ভেলি চিতি চান।

(২৫) শপুত লাই বহিন বহে

বিপত লাই ভাইবহে
শপুত লাইবে বহিনী বাহাবাক্কে।

(২৬) পাতল পাতল ছকড়িকে

জবল তিন জনবে
পড়ল পড়ল ছকড়া মন
পিন্দে ঠেটি পেটবে।

(২৭) অঙনাক চিনি আদা, খাইলেবে মৈয়া সব

শুভ বাইব যইবে মৈয়া পিছেবে পস্তাবে।

[২৮] চুল্হা ঠিনেক বুচি হাড়ি মকে নজড় লাগে কিৰে

মকে নজড় লাগে,
এক দনা দিতেক যদি ঘড়াং দৌড়াতে হাইবে
ঘড়াকে দৌড়াতে।

সহঁবাই-গীত :

কালী পূজা বা দেৱালী পৰৱ [সহঁবাই পৰৱ] চাহ
মজ্জুৰ এটা লেখত লবঙ্গগীয়া উৎসৱ। এই উৎসৱত ছটৰি
গোৱাৰ দৰে মজ্জুৰ সকলে ঢোল ঢাক মাদল-ঢুম্কা আদি
লৈ ঘৰে ঘৰে সহঁবাই গীত গায় আৰু ধান-চাউল পইচা
আদি যি পায় তোলে। ইয়াক গাই জাগৰণ কৰা বা জাহলী
গোৱা বুলি কয়। কোনো কোনো ঠাইত গক মহ আদিক
খুটাত বান্ধি নচোৱায়। তেতিয়াও এই গীত গায়। সহঁবাই
গীতত বহু উপদেশ মূলক কথা পোৱা যায়। সহঁবাই গীত
সাধাৰণতে 'অহিবে' শব্দটিৰে আৰম্ভ কৰে। কোনো কোনোৱে
সহঁবাই গীতক কপিলা মদল গীত বুলিও অভিহিত কৰে।
সহঁবাই গীতৰ মাধ্যমেৰে গো-লক্ষীৰ গুণানুকীৰ্ত্তন কৰা হয়।

গণেশ বন্দনা :

১। (অহিবে) প্ৰথমে বন্দনা কৰি গণেশ চৰণৰে বাবুহো
দ্বিতীয়তে লক্ষী নাৰায়ন,
তৃতীয়তে বন্দনা কৰি দুৰ্গা শলী পানিহে
চতুৰ্থতে ব্ৰহ্মহতাপন।

(অহিবে) পঞ্চমে বন্দনা কৰি দেৱী বীণা-পানীৰে, বাবুহো
ষষ্ঠমতে সুধাও তৰ্পন,
সপ্তমে বন্দনা কৰি ইন্দ্ৰ সমীৰনেহে
অষ্টমতে বকন শমন।

অহিবে) নৱমে বন্দনা কৰি গুৰু বৃহস্পতিৰে বাবুহো
দশমতে যত দেৱগন,
একদশে বন্দিনাম বৈষ্ণৱ আঙ্গন হে
দ্বাদশেতে যত মুনিগন।

(অহিবে) একে একে বন্দিনাম সৰাৰ চৰণেৰে বাবুহো
কীট পতঙ্গাদি নবগন,
শ্ৰীকৃষ্ণৰ পদ যুগে লইয়া অৰনহে
বিচিত্ত ভৱত দুৰ্জন।

ব্ৰহ্মা কৰ্তৃক গো-হৰণ আৰু শ্ৰীকৃষ্ণৰ ছলনা :

২। (অহিবে) জয় জয় দিয়ে বন্দি, প্ৰভু নাৰায়ন, বাবুহো
যাৰ স্থিতি এতিন ভুৱন,
যাহাৰ মহিমা কিছু নাহয় বৰ্ণনায়ে
কেমত কৰিব মোড় জন।

(অহিবে) সহস্ৰ মুখে অস্ত নাপায়ৰ, বাবুহো
অস্তনা পাইল পদ্মাসন,
মহালক্ষী স্বৰম্বতী দেৱে চৰণ হে
তবু অস্তনা পায় বখন।

(অহিবে) যাৰ কৃপাবলে কুল সমানৰে, বাবুহো
পৃথিবী ধৰিল বিষধৰ,
যাহাৰ কৃপায় স্বৰ্গে ৰাজা পুৰুলৰহে
যাৰ দৃষ্টি জীৱৰে উপৰ।

(অহিবে) ধ্যানতে নাপায় যাৰে যোগী ঋষি গনৰে বাবুহো
শোমকুপে এতিন ভুৱন,
নেই প্ৰভুনাৰনে ভক্তেৰ কাৰনেহে
ইহবেনে নন্দেৰ নন্দন।

(অহিবে) মস্তকে ময়ূৰ পাখা গলে শুনা মায়াবে, বাবুহো
ললাটে তিলক চন্দন,
আঙ্গে ধড়া কোমবেতে স্বপিত বসন হে
গোষ্ঠে যেতে কৰিলা সাজন।

(অহিবে) যে চৰণ জন্তু মিল গঙ্গা সুবৰনীৰে, বাবুহো
কাৰ্য্যওৰী হইল কাঞ্চন,
সে চৰণে যশ মতি হুপুৰ বাক্সিলা হে
সুমধুৰ বাজিছে বাজন।

(অহিবে) তাৰকপে নিবখিলা লুকাই মদন, বাবুহো
এই বাবে প্রভু নাৰায়ন,
ঘূৰতী নাৰীৰ মন কৰিবে হৰণ হে
কুল হাবাৰে কুল মালা জন।

(অহিবে) ভৰত কুমাৰ ভনে আনন্দিত মনেৰে, বাবুহো
নিতি নিতি চৰাণ গোধন,
সখা মনে বৃন্দাবনে প্রভু নাৰায়ন হে
একপথে কৰেন ভোজন।

(অহিবে) সখা সঙ্গে মহাবঙ্গে প্রভু নাৰায়নহে
একপথে কৰেণ ভোজন,
নিজে নিজে খাই আৰ কৃষ্ণেৰ বদনে হে
অনু তুলে দেয় সৰ্বজন।

[অহিবে] ভক্তাধীন ভগৱান ভক্তেৰ কাৰণ হে
সেই অনু কৰেণ ভোজন,
শ্ৰেয়সৰে নাৰায়ণে কৰেণ বাক্সন হে
ধন্য ধন্য ধন্য প্রেম ধন।

৩৩
অহিবে] ব্ৰহ্মাবলে শুন শুন যত দেৱগণ হে
বটে কিনা বটে নাৰায়ন,
এখনি যাইব আমি সেই বৃন্দা বনেহে
যত ধেনু কৰিব হৰণ।

[অহিবে] দেখিয়া এমন কৰ্ম্ম ভাবে দেৱগণ হে
বুঝি বাবে পৰিনা কাৰণ,
সোপেৰ উচিদ্‌ষ্টি অন্ন কৰিল ভোজন হে
বুঝিলহে নাৰায়ন।

অহিবে] এতেক বলিয়া ব্ৰহ্মা কৰিল গমনহে
যথাচৰে যত ধেনুগণ,
নিজ মায়া প্রকাশিয়া দেৱপদ্বতনহে
ধেনু সব কৰিলা হৰণ।

[অহিবে] কি বাইতে গিয়াছিল যত সখাগণ হে
বন্ধিতে নাৰিল কোনজন
কোনপথে ধেনুলয়ে কৰিল গমনহে
দেখিতে নাপেল কোনজন।

[অহিবে] নলক্ষ ধেনুলয়ে সে চতুৰানন হে
বাখিলেন গুহাৰ ভিতৰ,
কাঁদিতে কাঁদিতে ফিৰে যত সখাগণ হে
উপনিত কৃষ্ণ গোচৰ।

(অহিবে) শুন শুন ভাই কানুলক্ষ ধেনুহে
কোনচৰে কৰিল হৰণ,
খুজিয়া না পাইলাম একটিও গোধনহে
ফিৰে আইলাম সে কাৰণ।

(অহিবে) অন্তর্যামী নার যনে জানিলা কাবণহে
আমাবে জানিতে পলাসন,
নলক্ষ ধেনুগণ কবিল হবণ হে
ভ্রমবেশে কবিল এমন।

(অহিবে) এতক ভাবিয়া কহে প্রভুনাথায়ন হে
ধৈর্য্যধর যত সখাগণ,
এখনি আনিব নলক্ষ ধেনুগণ হে
কেনসরে চিন্তা অকাবণ।

(অহিবে) নিজ মায়া প্রকাশিয়া ব্রহ্মা সনাতন হে
বিশ্বরূপ কবেণ ধারণ,
আনন্দেতে বংশী ধবণি কবে ঘন ঘনহে
মোহিত হইলা ত্রিভুরন।

(অহিবে) দেখিয়া অদ্বুত কৰ্ম ভাবিতে লাগিলহে
কোথাহতে আইল গোধন,
পূর্বতে যেমন ছিল যতক গোধন হে
ধেনু শল তেমন বরণ।

(অহিবে) শ্রীদাম সুদাম আদি যত সখাগণ হে
শ্রীকৃষ্ণের বোঁউল ততখন,
মুখে কৃষ্ণ বলে আর কবতাথি দিয়াহে
প্রেমানন্দে নাচে সর্বজন।

(অহিবে) প্রভু মহিমা গুণ কি বুঝিয়ে নবহে
বুঝিতে নাপাবে পঞ্চানন,
বুঝিতে নাবিবা সেই দেব পদ্মাসন হে
ধেনুগণ কবিল হবণ।

[অহিবে] ভবত কুমার তন আনন্দিত মনেহে
স্থান দিওপ্রভু নাথায়নে,
আমিত না জানি প্রভুজন সাধনহে
নিজগুনে কবিবে তাবণ।

[অহিবে] গোধন হবিয়া গুহা ভিতরিয়া বাবুহো
বাখিলেন যতক গোধন,
সকল ত্যজিয়া তন জল লইয়া
আহার জোগায় ঘনে ঘনে।

[অহিবে] নাবুঝি মৰম কবিলাম কৰম বাবুহো
উপায় কি কবিব এখন
নাহি কেন আশা হল এই পশা
কোন কৰ্ম নাহইয়া সাধন।

[অহিবে] এতক ভাবিয়া বন্ধিবে বাখিয়া বাবুহো
বৃন্দাবনে কবিল গমন,
তথায় যাইয়া দেখিল চাহিয়া
পূর্ব মত চবিছে গোধন।

[অহিবে] যতক গোধন কবিছে হবণ, বাবুহো
সকলের একেই বরণ,
সখাগণ সঙ্গে অতি মনোবঞ্চে
বসে আছে প্রভু নাথায়ন।

[অহিবে] নহে অন্যজন সেই নাথায়ন, বাবুহো
হইলেন নন্দেব নন্দন,
কৰ্ম কবেছি ওহে কোমল আখি
অপবাধ কবিবে মার্জন।

[অহিবে] এখেক বলিয়া গেলেন ফিবিয়া, বাবুহো
 ছবে মুক্তে কৈল ততক্ষন,
 গোধন লইয়া চলিল ধাইয়া
 সঙ্গতে চলিল বক্ষিগণ।

[অহিবে] জানিয়া কাৰণ প্রভুনাৰায়ণ, বাবুহো
 মারা প্রকাশিল ততক্ষণ,
 যতেক গোধন কবে পলায়ন
 ফিবাতে না পাবে কোন জন।

[অহিবে] প্রভুব মায়াতে ধায় চতুৰ্ভিতে, বাবুহো
 ফিবাতে নাপাবে বক্ষিগণ,
 সকল ভজিয়া ঠৈঙ্গাকে লইয়া
 নিজে বিধি কৰিল গমন।

[অহিবে] দৌড়িতে দৌড়িতে পড়িয়া ভূমিতে, বাবুহো
 বিধাতা হইল অচেতন,
 পাইয়া চেতন সে চতুবানন,
 ভক্তি ভবে কবেন স্তবন।

[অহিবে] ওহে নাৰায়ন বিপদ ভনজন, বাবুহো
 এবিপদে ককন বক্ষন,
 যেন কৰ্ম্য কৰি শান্তি দিলে হৰি
 এই বাবে ককন তাৰণ।

[অহিবে] বুকিতে নাপাৰি ধেহু কবি চুৰি বাবুহো
 সে কাৰণে দুৰ্গতি এমন,
 ভোমার গোধন কবে পলায়ন
 ফিবাতে নাপাবে কোনজন।

[অহিবে] জানিয়া কাৰণ ব্রহ্মাসনাতন, বাবুহো
 নিজমায়া কবে সন্দৰণ,
 আপনি গোধন ফিবিয়া তখন
 চলে যায় যথা নাৰায়ন।

[অহিবে] বক্ষিগণ সনে আনন্দিত মনে, বাবুহো
 পিছে পিছে যান ব্রহ্মাসনাতন,
 ভবত দীন ভনে আর কত দিনে
 সেইকপ পাব দৰশন।

[অহিবে] মায়া কৰি পুৰী এক কৰিল নিৰ্ম্মাণবে, বাবুহো
 নাশিতে ব্রহ্মাব অহঙ্কাৰ,
 পৰম সুন্দৰ পুৰী বৈকুণ্ঠ সমান হে
 বাখিলেন চাৰিটি দুৱাৰ।

[অহিবে] চাৰিদ্বাৰে কত শত দাড়াইলবে, বাবুহো
 দশ বিশ ত্রিশ বদন,
 চল্লিশ পঞ্চাশ আঠসত্তর বদন হে
 আশি নব্বই শতেক বদন।

[অহিবে] পুৰীৰ ভিতবে লক্ষী সহনাৰায়নবে, বাবুহো
 বিৰাজ কবেন দুইজন,
 বিযুনী দলায় যত প্রিয় সখীগণ হে
 শীতল বহিছে সমীৰন।

[অহিবে] নলক্ষ ধেহুলয়ে সে চতুবানন বে, বাবুহো
 চলিলেন লজ্জিত বদন,
 উত্তর দুৱাবে গিয়া দিল দৰশন হে
 পুৰী দেখি সবিস্ময় মন।

[অহিবে] দ্বাবেতে আজয়ে দ্বাবী ব্রহ্মা অগগণবে, বাবুহো
দশ বিশ ত্রিশ বদন,
দেখিয়া ব্রহ্মাব মনে ভয় উপজিল হে
ধীবে ধীবে কবে জিজ্ঞাসন।

[অহিবে] কেতোমবা কোথাঘর কিবা নামঘর বর বাবুহো
বৈকুণ্ঠ হইল বৃন্দাবন,
এমন সুন্দর পুৰী বোনল কোনজনহে
কহ কহ কবির শ্রবন।

[অহিবে] দশমুখ কহে সেই চাৰিমুখ পতিবে, বাবুহো
আনাদেব নাম পদ্মাসন,
প্রভুর আজ্ঞায় মোর কবিয়ে সৃজন হে
এই দেখি মোদের ভরন।

[অহিবে] হাসিয়া বলিছে সেই বিংশতি বদনবে বাবুহো
বল শুনি তুমি কোনজন,
কি কারণে হেবি তরচাৰিটি বদন হে
কোন কার্য হেবা আগমণ।

[অহিবে] ব্রহ্মা কহে আমি ব্রহ্মা ব্রহ্মাও ভিতবে বাবুহো
সৃষ্টি করি যত জীৱগণ,
যে কারণে আগিয়াছি কবি নিবেদন হে
প্রভুবে কবিতে দরশন।

[অহিবে] ত্রিশ মুখে কহে তাবে কবিয়া গর্জনবে বাবুহো
তোবে ব্রহ্মা বলে কোন জন,
হেথা হাতে ডালে ডালে কব পলায়ন হে
নহে সাজা দিব এই ক্ষন।

[অহিবে] শুনিয়া এতেকবাণী দেৱ পদ্মাসন বে বাবুহো
তথা হাতে কবিল গমন,
পশ্চিম দ্বাৰে গিয়া দিল দরশন হে
দেখানেত ব্রহ্মা আগমন।

অহিবে) কাহাব চল্লিখ মুখ কাহাব পঞ্চাশবে বাবুহো
কাব কাব বাইঠ বদন,
নিকটে যাইয়া কহে মধুর বচনে হে
শুন শুন সম নিবেদন।

(অহিবে) নিজগুনে দ্বাব ছেড়েদেহ সর্বজন বে বাবুহো
পুৰী মাঝে কবির গমন,
সেইখানে বশে আছে প্রভু নাৰায়ণ হে
তাৰ পদে কবির বদন।

৩। খজা-খজৈতে আইলি পুছা পুছৈতে গ'
কনা হাকাই ফালনাকে ঘবা বে।
খজা-খজৈতে আইলি, পুছা- পুছৈতে
এহে হাকাই অহিবা কে ঘবা বে।
আঙনা ত' দেখই ঐবা ভাকবা ডুকুবা বে
ঘবাত' স্বায়ব আন্ধাৰা বে।
এ.....হবি বামা, ঘবাত স্বায়ব আন্ধাৰা বে।
ঘবাসে বাহিব ভেলাই, ঘবাকে কিমান।
দিয়াবা মে দীপ বাবলই গ'
এ.....বামা বে হবি বে
দিয়াবা মে দীপা বাবলই বে।
আন দিনা আরই ঐবা বাটা ভিক্কাৰী বে
আজ আরাই মালিক গরালাবে।
আজো যে হাকাই ঐবা, কাতিক আত্মবৈনা বে
ভাগি গুরই নাগাবাকে ল'ক বে।

৪। শুভল হা নে জাগল হা গ'

গায়া কে কিবাণারা গ'

নাহি দেখি দিয়াবা নে বাতি গ'।

ঘবাসে বাহিব ভেলাই

ঘবাকে কিবাণারা গ,

দিয়াবামে দীপ জ্বালারই গ'।

মীরাণা জাগল'ই ঐবা

গায়া জাগলই গ'

জাগি শুভই নাগবাকে ল'ক বে।

এ.....হবি বামা

দিয়াবা মে দীপ জ্বালারই গ'

ঘবত ভুমি কবতই ইঞ্জব' গ'।

৫। কাঠিয়ে সভলই ঐবা, এহ মুখ নহুৱা গ'

কাঠিয়ে সভলই ছুঅ' কান গ'

কাঠিয়ে সভলই ভালা বাসা বাসবাৱা গ'

কাঠিয়ে সভলই বাথান গ'.....।

কানারা যে সভলই ভালা, ছুঅ' কাণে সনাৱা বে

মুখরে সভলই গুৱা পাণ বে।

এ.....হবি বামা

মুখরে সভলই গুৱা পাণ বে।

বেগতি সভলই ঐবা বাসা বাসাৱা বে।

লছমী সভলই বাথান গ'।

৬। কন ফুল অহিবণ, কন ফুল পহিবণ

কন ফুল মানুষ আহাব গ

অহিবে হবি বে বামা হবি

কন ফুল মানুষ আহাব গ'

৬। (অহিবে) কাপাস ফুল ভালা

অহিবণ পহিবণ

ধানা ফুল মানুষ আহাব গ'।

কণ যে ফুলে ভালা পুজা হরতই

কণ ফুলে বাথল সংসাৱ গ'

(অহিবে) মিন্দুব ফুলে ভালা পুজা যে হরতই

ধানা ফুলে বাথলই সংসাৱ গ'

ধানা কে ফুল ভালা হাকাই জাগা জানকীগ'

অহ ফুলে বাথলই সংসাৱ গ'।

৭। বাছারা বাছিয়া মিলি মাতবা মিলারই গ'

চালা যাইবাই মাহালাঙ্গা দেশ গ'

মাহালাঙ্গা দেশ যাইৱাই মুখে চাড় খাইৱাই গ'

ওচে বৈঠি কববই জিৱণী গ'

জন বেগতি মিলি মাতবা মিলারই গ'

সাঁটাকে হতই ভালা গবৈয়া দেওৱা গ'

অহ দেৱা আনতই বলাই ই গ'

৮। এবম কাঁহা কানাই কাঁহা কানাই গায়া চাৱরই বে

এবম কাঁহা, কাঁহা কানাই গচ্ছা চড়ি বাঁশীয়া বাজরইবে

এবম বিজুবনে কানাই গায়া চাৱরই বে

এবম বড়া চড়ি, বড়া চড়ি বাঁশীয়া বাজরই বে (টাঁচব)

৯। কনা যে হাকাই ভালা ফালনা কে ঘবা বে

কনা হাকাই ওঁচা ওঁচ বাখাবা বে

কন যে মুখে ভালা ঘবকে ছুৱবিয়া বে

কন হাকাই তুলসীকে পীড়া বে।

কাঁহা যে ঘূব হাই হাঁসা বাজা ঘড়া বে

কাঁহা বৈঠি কবই দববাৱ বে।

অহ যে দিশ হাই ফালনাকে ঘৰা বে
 অহ দিশই ওঁচা ওঁচ বাখাৰা বে
 অহ যে ঘৰাকে পুৰবে ছুৰিয়া বে
 আঙনাহি তুলনী কে পীড়া বে
 ওপৰে যে ঘূৰই ভালা হাঁসা বাজা ঘড়া বে
 নীচে বৈঠি কৰই দৰবাৰ গ'।

১০। কিয়া চুড়ি আৰুই গ' ঈশ্বৰ মাহাদেৱা গ'
 কিয়া চুড়ি আৰুই বিষ্ণু দেৱা গ'
 উটা চুড়ি আৰুই ভালা ঈশ্বৰ মাহাদেৱা গ'
 গজে চুড়ি আৰুই বিষ্ণু দেৱা গ'।
 কিয়া যে দেৱাই ভালা বৈঠেকে সিংহাসন
 কিয়া দেয়ে কৰব খাতিৰ গ'
 বৈঠেকে দেবেই এৰা সিংহাসন গদীয়া
 খাইকে দেবাই গুৱা পাণ বে।
 খাইকে দেবাই এৰা কাঁচা ভজনীয়া গ'
 এবম অহ দিয়ে কৰব বিদাই-ই গ'।

১১। বছৰে বছৰে পৰব ঘূৰই গ'
 নাহি ঘূৰই মৰল মানুষ গ'
 এ.....হৰি বাম
 নাহি ঘূৰই মৰল মানুষ গ'
 মৰা মৰলই ভালা, মৰি হাবাইল গ'
 নাহী আৱই পৰবকে দিন গ'
 ছুটা গেলাই বছৰাকে পৰব বে
 যেহ মৰলই ভালা জনমে জনমে গ'
 যেহ যে হায় এৰা জীতা জীৱন গ'
 বছৰে বছৰে পৰব মানই গ'।

১২। কেহ মৰলে ভালা ছন বাহী টুটই গ'
 মৰলে গৃহ শূন্য গ'

কেই মৰলে ভালা জনমে জনমে গ'
 কেহ মৰলে নাম টুৰা গ'
 বাপ মৰলে ভালা জনমে জনমে গ'
 মাই-ই মৰলে নাম টুৰা গ'
 ভাই মৰলে ভালা ছন বাহী টুটই গ'
 ভজী মৰলে গৃহ শূন্য গ'।

১৩। কৈসে বেধলই এৰা এহ জল পখৰী গ'
 কৈসে বেধলই ছনিয়াই গ'
 জলে বেধলই ভালা এহ জল পখৰী গ'
 সুকযে বেধলই ছনিয়াই গ'
 এসনে বেধলই ভালা তহ মাতা কুঁৱৰী গ'
 ভবেবে চলতই ছনিয়াই গ'।

১৪। ছন বেগতি ভালা মাতৰা মিলারই
 চালা যাবই শ্বশুৰা ঘৰা গ'
 নাইবা যাবই ভালা কন ফলা খাইবাই
 কন ফল কৰবাই সন্দেহা গ'
 কাটা নাৰিয়াৰা ভালা ভাঙি টুৰি খাইবাই
 পাকল নাৰিয়ৰ কৰবাই সন্দেহ গ'

১৫। আশ্বিন বাহৰাইতেই কাতিক সামাইতেই
 বাৰব কান্দই মূবলী গায় গ'
 ছন বেগতি মিলি মাতৰা মিলাই হাই
 পিতৰে বান্ধবই ছন শিংহা বে।
 অহযে শিংহে গায়া মাখবে তেলবে
 জিকি মিকি সন্তাই ছন শিঙহ বে।

১৬। আঙানা বে পাটা চান্দনা
 নিপাই আমা চাৰিঅ' কনা বে

হামৰা মিৰা ভালা বাড়া বাকামাকিয়া বে
চাইব কনে দেলাই চাকামাকাই বে।

১৭ (অহিবে) অকণ বনে ভালা তকণ লতা বে
বাটবই নগুনেক যতিবে বে।

সেহ যতিয়ে ভালা বাবদা বান্ধব ছান্ধব
বান্ধি ছান্ধি কবব দুখ সুখ বাত বে।
সব দিনে বে ববদা মাৰলি পিটলি
আজো ত হব সঙ্গ ভাই-ই বে।

১৮। পুছা পুছৈতে আলি, খজা খজৈতে গ'
কনা হাকাই ফালনাকে ঘৰা বে।
পুছা পুছৈতে আলি, খজা খজৈতে গ'
এহ হাকাই ফালনাকে ঘৰা গ'
বৈঠেকে দেতই ভালা কচু মুচু পীড়া গ'
খাইয়িকে দেতই গুৱা পান গ'

১৯। (অহিবে) বাম বে হৰি বে
মান্ধই আমা মানিক গৱালাবে বে।
আন দিনে মান্ধই ভালা বাটা ভিক্কাৰী গ'
আজ মান্ধে দশ বাজ ভাই গ'।
দশ ভাইকে দেলে ঐৰা পানী নাই পৰত
বহি যাইত যুগে যুগে নাম বে।

২০। জাগঁহি গ' আমা ঈশ্বৰ মাহাদেৱা গ'
জাগঁহি গ' মাতা পাৰবতী গ'
আজো যে হাকাই ভালা কাতিক আশ্বাইবনা গ'
জাগঁহি গো-মাতা-লছমী গ'।

২১। এৰম আগে যে খাইবে ডাইনী বেটা নে ভাটাৰা হ'
এৰম তবে মানা, তবে মানা, তবে মানা হিচত তহৰ।

এৰম তহে। যে খাইবে দৈনী বেটা নে ভাটাৰা হ'
এৰম দৈনীকে আখি, দৈনীকে আখি, এৰম দৈনীক আখি
ভেলারাকে তেল। (চাঁচৈৰ)

২২। হামো যে ঐৰা ঘৰাসে বাহিৰা নাই হৰহালি
তবে ববদা আনল বলাই বে।
বহত ভাৱলি বহত যে গুনলি
নাই আইলে বড় অপবাধ বে।
আজো যে হাকাই বছবাকে পৰৱ
নাই আইলে বাড়ি অপবাধ গ'
আজ যে হাকাই ভালা লাহমীকে পৰৱগ'
অহলি আইলি ছুৱাৰী গ'।
(অহিবে) আন দিনা আৱই ঐৰা বাট ভিক্কাৰী গ'
আজ আৱই অহিৰ গৱালাবে বে।
কত যে গাৱবই, কত বাজৱবই
আঙনাত ধুলা উড়ি গেলেই বে।
যে কুছু দেবে কি লেবে কি কিষণ গ'
সুক মুখে কবৰে বিদায় গ'
বহত না খজহি থবনা খজহি
আনা ছয়ে কববে বিদায় গ'।

২৩। ওঁকি বাঢ়লই ওঁকি আবগলই
ধানা ফলে ভবলই ভাণ্ডাৰ গ'
এ হৰি বাম ধান ফলে.....।
ঐ সনে বাঢ়বে তহ মায়া লছমীগ'
হয়ে মুৰল পাঞ্চাশ গ'
ঐ সনে বাঢ়বে যবকে বেগতিয়া গ'
হয়ে যাইবে মুৰল পাঞ্চাশ গ'।

২৪। চান্দা ওগলই চান্দা ডুবলই

সুকয় ড ওগ হাই বিহানে গ'

ঐ সন ওগিহেঁ ঘড়াকে বেগতিয়া গ'

হয়ে যাইতেই লাখ পতি রাজা গ'

ঐ সনে ওগিহে তহ মায়া লছমী গ'

হয়ে যাইবে শিংহালাকে গায়বে।

২৫। তহঁ দৈয়া কববে ঈশ্বর মাহাদেব গ'

বাঢ়ত ঘবাকে কিয়ানা গ'

কহঁ দৈয়া কববে শ্রীবিষ্ণুদেব গ'

বাঢ়ত ঘবাকে শান্তি গ'

তহঁ যে দৈয়া কবিণ, দশভুজা দেবী গ'

বাঢ়ত বেগতি প্রাণী গ'

তহঁ যে দৈয়া কবিণ মহামায়া লক্ষ্মী গ'

থইক্ দেতেই সনাকে দালান গ'।

২৬। (অহিবে) বামেঘেগনে ভালা ঘন ঘন তাবাগো

লছমনে গনে মধু মাছিবে,

সীতাঘে গনে ভালা পানী কেবী বৃন্দা গো,

হনুমনে ডেগে লাক্ষাগড়বে।

২৭। (অহিবে) মাইত কান্দে ভালা জনমে জনমে হো

বহিনতো কান্দে ছয় মাসবে,

তিবিঘে কান্দে ভালা ডেঢ় পহর বাতি হো

ভিনিষাবি খপা চিকনাইবে।

২৮। (অহিবে) কাড়াকে পিঠে ভালা অকুলাবে বুকলা

হাতীকে পিঠেবে মাল্লতবে,

ঘড়াকে পিঠে ভালা দশপতি রাজাহো

ছুটবড় কবত চালামবে।

২৯। (অহিবে) জাগমা লছমী জাগমা ভগবতী

জাগেকে অন'রনাবাতবে,

জাগেকে প্রতিফল দেবেমা লছমীগো

পাঁচ পুত্র দশ ধেনু গাইবে।

৩০। (অহিবে) গঙ্গা গহাইলে অহিবা থুক নাহি পেলিবে

গাইকে নামাবির লাইত,

গাইকে গববে পৃথিবীয়ে শুদ্ধ হয়

গাই ছুকে সিনাই মাহাদেব।

৩১। (অহিবে) কেহুয়ে সৃজয়ে ভুঁইয় পৃথিবী হ

কেহুয়ে সৃজয়ে ষাঁড়

কেহুয়ে সৃজতে নন্দ গোরাল জাতি

কেহুয়ে সৃজয়ে বাতি।

অহিবে,—ঈশ্ববে সৃজয়ে ভুঁইয় পৃথিবী

মাহাদেবেরেত সৃজয়ে ষাঁড়,

ষাঁড়ে যে সৃজয়ে নন্দ গোরাল জাতি

কুম্ভাবেঘে সৃজয়ে বাতি।

৩২। (অহিবে) বাব বছবে সীতা অযোধ্যা বসন্তিহ

ধাবে ধীবে বাঁশীকেরি পুং,

নাগবানী শ্যাম বাজে, বীৰ হনুমান সাজে

থব হব কাঁপে বস : মাতা।

জাওঁতাল জইঁবাই

৩৩। অত বগব ধিবিবগব জিওদঃ বগব লঃকান্

জিওদঃ বগব বিদ বিদাও কান্

আতঃ কুড়ি মায়া জালা জিওদঃ বগবলঃ কান্

জিওদঃ বগব বিদ বিদাও কান্।

গাতে কুড়িঞা এগাম লেখান্ মুলু জুতান লান্দাকে
মনগেদঃ বহা কউআড়কঃ

চেদাই লেকান্ চেহেল চেপেল মন গেদঃ হোই কঃ
বাচকাতে দিন গেদঞা বিতাও কেতিঙা।

৩৪। দেনতিঞা নাইগঃ জুড়ি ছাড়ি দেনতি নাইগ জুলি কবতাল
চেতান টলা গাতে কড়াদঞা হিবি আওকাই,
গাতে কড়াই হিড়িঞা লিওথান্ জনম জনম বাগিহোয়ঃ
গাতে কড়াদ অহঞা বাগিলে,
গাতে কড়াই বাগিলিংখান আবাগাম চাঞা অড়েজা।
নবক গাড়া দা বৈয়িং ডম্বলা,
ইঞা জিৰী দই বফা কউ আড় তিঞা।

টুঙ্গু গীত :

পূহ মাহৰ সংক্ৰান্তিত হোৱা উৎসৱটিক চাহ মজত্বৰ
নকলে পৌষ সাবৰ বুলি কয়, অসমীয়া সমাজে যাক মাঘ বিহু
নাম দিছে। এই পৌষ পৰৱৰ্ত চাহ মজত্বৰ একাংশই টুঙ্গু
পূজা পাতে। প্ৰবাদ আছে যে, টুঙ্গু হ'ল এগৰাকী সত্ৰী
স্বৰূপ নাবী। এই টুঙ্গুক কেন্দ্ৰ কৰিয়েই টুঙ্গু গীতৰ
সৃষ্টি। টুঙ্গু গীতক নাবী প্ৰধান গীতৰ শাবীত ধৰা
হয়। সংক্ৰান্তিৰ বাতি চাহ মজত্বৰ জীয়াবী-বোৱাবী
হ'তে তিনি-পাঁচ-সাত বা নদিনৰ আগৰে পৰা ঠিক কৰি
থোৱা কোনো এঘৰত গোটে খায় আৰু টুঙ্গুৰ প্ৰতিমা বা
কাগজেৰে তৈয়াৰী মৰল সন্মুখত লৈ গোটেই বাতি টুঙ্গু গীত
গায়। ডেকা হ'তো তাত পিচপৰি নাথাকে। ইয়াক টুঙ্গু
জাগৰণ বোলে। পিচদিনা পুৱা গীত গাই গাই প্ৰতিমা বা
মৰলটো নদীত উটুৱাই দিয়ে। টুঙ্গু পূজা উপলক্ষে গোৱা
এই টুঙ্গু গীতত ভাৱৰ ব্যঞ্জনা আৰু ভাষাৰ সাৱলীলতা
বিশেষ লক্ষ্য কৰিব লগীয়া। টুঙ্গুগীত জোৰা নাম দিও
গোৱা হয়।

১। তেল দিলাম শলিতা দিলাম স্বৰ্গে দিলাম বাতি গ'
সকল দেৱতা সন্ধ্যা লেও মা গো লক্ষ্মী স্বৰস্বতী গ'
গায় আইল ব'চুৰ আইল, আইল ভগৱতী গ'
সন্ধ্যাৰ বেলা পাৰাই গেল গো সন্ধ্যা কেনে দিও না।
কুমাৰ ঘৰ তেল নাই মা ধৰি ঘৰে বাতি গ'
সন্ধ্যাৰ বেলা পাৰাই গেল গো সন্ধ্যা কিমে দিব গ'
সন্ধ্যা দিতে কৈলাম মাকে গো সন্ধ্যা কেনে দিও না।
দিনেৰ আলো চুৰে গেল গো সন্ধ্যা কেনে দিও না।
তেল দিলাম শলিতা দিলাম স্বৰ্গে দিলাম বাতি গ'
সন্ধ্যা নিৱে বাৰাই গেল গো ঘৰেৰ কুৱৱতী গ'।

২। তদেব ববেব নতুন টুঙ্গ

তাই কবি আনা গনা

বিদায়েব বেলা যাচ্ছি

চব বসে কেও বলনা।

৩। তদেব টুঙ্গ ফুলে ভবা

পুণিমা চাঁদেব আহ্লা

এমন কবে বাথবে ভবা

মাই বাপেব কদম তলা।

(বং) সেকি এমনি যাবে, আকাশে পাতালে

ধুলা উড়াবে

সেকি এমনি যাবে।

৪। কি বলব গো মমী পিসী

কি বলব ছুখেব কথা,

কাঁচা বাঁশে ঘুণ লাগেছে

তেমনি হামাৰ ছুখ দশা।

(বং) টুঙ্গ মণিব কলে

হেলন দিয়ে জল খাব

আঁচল তলে

টুঙ্গ মণিব কলে।

৫। মাৰ্কিং কাপড় মাৰ্কিং কাপড়

পিন্ধতে বড় সাধ গেল,

লাপাকাটিব চাবালিতে

বৈশে সাবা বাইত গেল।

৬। কুঞ্জ বনেব কুঞ্জলতা

ফুল ফুটে বাপা বাপা,

একটি ফুলে বসে ভ্রমৰ

সব ফুলে কবে আশা।

(বং) বাজবালা গাথ'য়ে মালা যতনে

পৰাব গলে

মম মোহন সখীবে সখী তোমাৰে।

৭। আঁচিৰে পাঁচিৰে পদ

পদ ভায়া ফুটেনা,

টুঙ্গৰ বৃকে জড়া পদ

ভ্রমৰ ভয়ে বসেনা।

৮। ধান কাটি গো নাচা কাটি

নাচে কাটে ঘৰ বান্ধি,

সেহ ঘৰে পানী গিবে

বসে সাবা বাইত কাঁদি।

৯। পহনা খাতে গেলি হামৰা

ঘুমাইছিলি বালিসে,

আধা বাইতে ঘুম ভাঙ্গেছে

খাই মাৰেছে উড়িসে।

(বং) সাধেব লাল টেমাটা পহৰ কবে

আছে যে লো এঠিনটা

স ধেব লালটেমাটা।

১০। আলু কইলাম শাবী শাবী

কলা কইলাম ছই বাড়ী,

ভাল কবে কাটবে কলা

কাইল যাব স্বস্তৰ বাড়ী।

(বং) তব থাকলো বসে

উড়া জাহাজ উড়ছেলো দেশে দেশে

তব থাকলো বসে ।

১১। বাঁড়ীৰ ওপৰ নিমল গাহটি

কাটে কৰব বেল গাড়ী,

যাবে ছুঁড়ী মাকে বলবি

পালাই যাব ফুল বাড়ী ।

১২। গান গাহা তব যেমন তেমন

ঢল বাজাতব সাজেনা,

হামরা যদি ঘুঁই বলব

তদেব মোবাদ বাধবনা ।

(বং) সেকি এমনি যাব ঐ ছুঁড়াদেব

হাড় কুটে দলং দিব

সেকি এমনি যাব ।

১৩। এল এল কাল ছুঁড়ী

তবত বড় কপ দেখি

তব কপকেও উঁইয়ে থাকেব

জঙ্গল বাড়ে ঘুমাৰি ।

(বং) ছিঃ ছিঃ লাজ লাগে না

চেপা নাথে লুলুক পিঙ্গা

ছিঃ ছিঃ লাজ লাগে না ।

১৪। চাল চিড়া কুটলি ছুঁড়ী

পালাই যাব বলেবে,

শেষ বাইতে তুঁই থকা খালি

কাল ছুঁড়ার হাতেবে ।

(বং) ছুঁড়ী যাবি কথায়

টানে আনে মাৰব লো

চেণ্ডেল জোতা খোলে

ছুঁড়ী যাবি কথায় ।

১৫। শাগ তুলেছে লতা পতা

মাছ ধৰেছে গেঁতাৰে,

ননদ ভৌজাই দেখা দেখি

কাৰ কেমন খসাবে ।

(বং) তদেব একাই ভাল

সৰসা ফুলটি চিপে চিপে দিয়ে আল

তদেব একাই ভাল ।

১৬। ছাড়ে দেও ছাড়ে দেও ঘড়া

অহবে হামার শিশু ধন,

বামেৰ সঙ্গে বণ কবে মৰেছিল

লংকাৰ ঝাৰণ ।

(বং) বামেৰ জড়া বেটা

লর কুশ নাম বাখে মাথায় জঁটা

বামেৰ জড়া বেটা ।

১৭। এ বামেৰ মা, এ বামেৰ মা

দেখগো বামেৰ ছুখ দশা,

বস্ত্র বিনে গাছেৰ বাকল

তেল বিনে মাথায় জঁটা ।

(বং) বাজ বালা গাঁথয়ে মালা যতনে

পৰাব গলে,

মন মোহন সখীৰে সখী তোমাৰে ।

১৮। অশোক বনে পাতেৰ ঘৰে
সীতাকে বাম বাখেছে,
যোগীৰ ভেঁগে বাকন আসে
সীতা হৰণ কৰেছে।

১৯। সীতা লেগলে ভালই কবলে
বাখৰি বারণ যতনে,
দেখবৰে তব সনাৰ লংকা
দিবৰে দহন কৰে।

২০। আইবে হনু যাবে হনু
বসৰে হনু পৰবতে,
হাঁটু গোঁড়ে গদা ধৰে
মাৰ শালা বারণকে।

২১। মেয়েৰা সব কৰছে স্ৰাণ্ডল ব্যৱহাৰ,
কলিৰ মেয়ে স্বাধীন হলোগো সতীত আক বাখলনা,
নিজ পতি তাজ্য কৰি উপপতি ছাড়ল না
যুগ স্বাধীন এবাৰ।
হাল ফ্যাসানেৰ নৰ-নাৰী গো দেখি অতি চমৎকাৰ
ঘোমটা খুলে চশমা চোখে হিমালী কৰে ব্যৱহাৰ,
সামনে সিঁথি উলটে দিয়ে গো, বামে টেৰি ঘেৰা সবাৰ
দয়াল এখন ভাবছে বসে সংসাৰ হ'ল অসাৰ।

২২। ফুল গাছে কুইলিনী ডাকে ডালিম গাছে কেৰ্কেটা
আমাৰ টুঙ্গ ফাঁদ আড়ছে লাগেছে বাজাৰ বেটা।
মাগো আমি ফুল পাতাব ফুলকে আমি কি দিব,
বাজাৰ যাবো পইসা পাবো, ফুলকে ফুলান তেল দিব।
পুকল্যাতে দেখে আইলাম দনায় দনায় ছুধ বালা,

আমাৰ টুঙ্গৰ মাইৰে ছেল্যা কাৰে দিব ছুধ বালা।
পুকল্যাতে দেখে আইলাম শাল গাছে বেল ধৰেছে,
চলবে বেল তুলতে যাব কাৰ কমবে জব আছে।

২৩। চল টুঙ্গ চল খেলতে যাব
বানী গঞ্জের বটতলা,
খেলতে খেলতে দেখে আসব
কয়লা খাদেৰ জলতলা।

হলুদ বনের টুঙ্গ তুমি
হলুদ কেন মাখনা,
খাণ্ডী ননদের ঘৰে হলুদ মাখা সাজেনা।

২৪। অ' টুঙ্গৰ মা অ' টুঙ্গৰ মা তদের কি কি তৰকাৰী,
ঐশালাদের বাড়ীৰ বাইগন বড়নদীৰ ঘগলী।
চিঠি পাঠাই যড়া পাঠাই
তবুও জামাই আসেনা,
জামাই আদৰ, বড় আদৰ তিনবেলা বই থাকেনা।
আব ছদিন থাক জামাই খাতে দিব পাকা পান,
বসতে দিব শীতল পাটি
নীলমণিকে কৰব দান।

২৫। বেলা উঠে কিনি কিনি তবু টুঙ্গ উঠনা,
উঠ টুঙ্গ চাওন কৰ আমাৰ জালা দিওনা।
আমাৰ টুঙ্গ পান খাইয়াছে, পিক ফেলেছে সড়কে,
উহাৰ টুঙ্গ হেংলা মাগী পিক কুড়ায়ে খায়েছে।
টাকা নিলি বিয়া দিলি দিলিৰে বুঢ়া বৰে,
বুঢ়াৰ সঙ্গে যাইতে হল বানীগঞ্জের বটতলে।
বানীগঞ্জের লোকে বলে ইটা তোমাৰ কেবঠে,
জাজেৰ মাখা খাইয়ে বলি ঠাকুৰ দাদাৰ বাপ বঠে।

২৬। মাগো মাগো বিয়া দিলে বড় নদীৰ সেপাৰে,
এত বড় পৌষ পৰবে বাখলিমা পৰেৰ ঘৰে ।
মাগো আমাৰ মন কেমন কৰে,
যেমন শোল মাছে উফাল মাৰে ।

২৭। এক সহৰে দুই সহৰে তিন সহৰে লোক চলে,
আমাৰ টুঙ্গু অমনি চলে বিন বাতাসে গা দোলে ।
তোৰা মৰ জলে ॥
এক শো টাকা, দুশো টাকা, তিনশো টকা বাখলো,
হাত বালাটা খচে গেল বাখলোৰে তোৰ হাত লড়া ।
তোৰা মৰ জলে ॥

২৮। সবস্বতী বন্দনা :

জয় দিয়ে বন্দি বাজা চৰণ দুখানি ।
এস শত দল বাসিনি ॥
জোড় কৰে বন্দি তোৰে জয় মা বীণাপানি ।
জানিনা মা তোৰ মহিমা, বৰ্ণিতে অল্প জানি ॥
আমি পামৰ অঞ্জানি নব, অঞ্জানে জ্ঞান দায়িনী
দয়া কৰে দাও গো মোৰে, বাজা চৰণ দুখানি
স্বৰস্বতী দাও শুমতি, বচিতে টুঙ্গুৰ গান খানি
দাও গো ভক্তি চিন্তা নমি মা বীণাপানি
শ্রীকান্ত ভণে তোমা বিনে, অন্য জনে না জানি
কৃপা কৰে তবাও মোৰে নমস্তে নাবায়নী ।

২৯। শ্রীকৃষ্ণৰ উক্তি :

বাধা নামেৰ সাদা বাঁসৰী ।
একবাৰ ভজো বাধা নাম ধৰি ।
ভৰে বাঁশী দিবা নিশি, যাব ভবে সাধন কৰি ॥

মধুৰ স্বৰে ডাক তাৰে, বাধা বাধা নাম ধৰি ॥
বাঁশী শুনি বিনোদিনী, ধৈৰ্য্যনাধৰিতে পাৰি পাৰি ।
গৃহ ছাড়ি তাড়া-তাড়ি, কদম তলে অসবে প্যাবী ॥
বাধা বাধা বলবে সাধা, বাধা ন'মে বাঁসৰী ।
শ্রীকান্ত ভনে বাঁশীৰ গানে, পাৰ কৰ ভবতৰী ॥

৩০। শ্রীমতীৰ শ্যামেৰ প্ৰতি উক্তি :

বিহাইলা যৌবন নাৰীৰ বড়ই যাতনা
বঁধু যেনেও কি হে জেনোনা ॥
নাৰী কুলে জন্ম দিলে, দিলে কত যাতনা ।
আব দিলে জাতি কুলে, যে কুল ছাড়া চলেনা ॥
গৃহেৰ বাদি ঐ ননদি, অ-সতী বৌ বলে না ।
জলকে গেলে সঙ্গে চলে, উপায় কিছু মিলেনা ॥
ওহে কালা না দাও জালা, শিশু প্ৰাণে সহেনা ।
ফালা শশী না বাজাও বাঁশী, কৰিহে তোমায় মানা ॥
যৌবন কালে বিয়া না হ'লে, মনেৰ আশা মিটেনা ।
শ্রীকান্ত ভনে ভব যাব সনে, নেকি আব শুনিবে মানা ॥

৩১। বড়াই উক্তি :

ঐ পীৰিতে মজলে প্ৰাণ ধৈৰ্য্য ধৰা দায় ।
পীৰিত কৰবে না শিশু বেলায় ॥
জেনে-শুনে প্ৰেম বতনে, হেৰাবে না যৌৱন জালায় ।
প্ৰেমের ফাঁসি সৰ্কনাশী, পৰবে না নিশ্চেষ্ট গলায় ॥
ঐ পীৰিতে মজলে পাগল, ধৈৰ্য্য ধৰে থাকা দায় ।
ভয় না থাকে অন্তৰেতে, সদৰ হলে প্ৰাণ যায় ॥
প্ৰেম পীৰিতিৰ এমনি বীতি, প্ৰাণ গেলেও ছাড়া দায় ।
শ্রীকান্ত বলে প্ৰেম কৰিলে কুল গোঁগা তোৰ হবে দায় ॥

৩২। শ্রীমতীৰ উক্তি :

বলেদে কেনে বৃন্দে পাব তাহাৰে ।
আমি বইব না শ্বশুর ঘৰে ॥
বন্ধ খঁচাব পাখী যেমন, গুমবে মৰে পিঞ্জৰে ।
আমি তায় পাইনা উপায়, মিলব শ্যাম কি কৰে ।
সাঁপেৰ মত থাকব কত, বইব বল কি কৰে ?
সেই যাতনা আক সহেনা, বইবনা সেই ভাৰ ঘৰে ॥

৩৩। কুটীলাৰ উক্তি :

দেশে ছাড়ে বিদেশে মজলি ।
ও তুই কাহাৰ কথায় কি হলি ।
সস্তা পালি প্রেমিক অলি, জলদি পীৰিতি কৰালি ।
পৰ পীৰিতে মজলি তাতে, দাদাকে মোৰে ছাড়ালি ।
বিদেশী বেধুৱাৰ সঙ্গে, প্রেম পীৰিতি কৰিলি ।
বিহাইলা পুৰুষ ছেড়ে, বুঢ়াৰ সাথে মজলি ।
প্রেম কৰে মজলি শ্যাম, কুলটা যে লো ঘুচালি ।
টুঙ্গৰ গানে শ্রীকান্ত ভনে, বাস্তায় বসাই কান্দলি ।

৩৪। বৃন্দাৰ উক্তি :

ভাব কৰে ভাব বাথতে পাৰলি না ।
পীৰিত কি ধন ধনি চিন্‌লি না ।
গৰবিনি তুই সজনি, মান কৰে মান ছাড়ালি না ।
হয়ে ধনি মানেৰ মাননি, আমাৰ দিলি গঞ্জনা ।
তোৰা কি আৰ বুঝি পনি, কাম পুৰুষেৰ বেদনা ।
এই ভাবে লো নাবী সবে, দেই পুৰুষে যাতনা ।
যদি নাবী শৃঙ্গধাৰী, এদেৰ কথায় ভুলবেনা ।
শ্রীকান্ত বলে নাবীৰ ছলে, হাবাই পুৰুষ জীবনা ।

৩৫। যুগল মিলন :

বল সজনি ও নীল-মণি পাণে কি দিলি
মোকে কি দিয়ে তুই ভুলালি ॥
ঘৰেৰ মাঝে অল্ল বাজে, এক খিলি পাণ খাওয়ালি ।
কি মোহিনী দিয়ে ধনি, মনকে আমাৰ ভুলালি ॥
কত দিনেৰ ভাঙ্গা পীৰিত, তুই লো ধনি জুড়ালি ।
কত ছলে বাসি ফুলে ভ্রমবাকে বসালি ॥
শেষেৰ বেলা প্রেমের খেল', তুই লো ধনি কৰালি ।
মায়াৰ জালা কাঁটাৰ মালা, মোৰ অন্তৰে পৰালি ॥
টুঙ্গৰ গানে শ্রীকান্ত ভনে মনেৰ আশা পুৰালি ।
কত দিনেৰ বাসি মধু, অলিকে পাণ কৰালি ॥

৩৬। ভক্ত গানেৰ প্রতি কবিৰ প্রার্থনা :

অধম কবিৰ কৰ মার্জনা ।
গীতে দিও না ভাই গঞ্জনা ॥
যাৰ পনাবে নেই কি নিবে, পয়না দিয়ে কিনবে ।
যেনে স্থনে পুথি কিনে বৃথা পিহে ভংসনা ॥
যে যা জানে নিজ গুণে গীত কৰ সংশোধন ।
ভুলে ভালে গীতেৰ মিলে, দোষ, ধৰে বোষ কৰবে না ॥
কু-ব্যৱহাৰ দোষেৰ বিচাৰ কৰলে না কৰব মানা ।
কয় শ্রীকান্ত গানেৰ অন্তে সৰাব কাছে প্রার্থনা ॥

৩৭। লক্ষণ ছাড়েছে যজ্ঞেৰ ঘড়া

অশোক বনেৰ কাণ্ডাবে,
লৱ কুশই ধৰেছে ঘড়া
সীতা বপে দেও ছাড়ে ।

(বং) লক্ষণ ধব ছাতা

সোনাৰ অঙ্গে জল পড়ে ঠপা ঠপা,

লক্ষণ ধব ছাতা ।

৩৮। বাস্তা ধাবে ঘৰ তোলেছি

আলে গেলে সানাতনা,

কিসে তোমাৰ মন ভেঙ্গেছে

খোলে কথা কইলনা ।

(বং) জামা জাকিট পৰে

হেলন দিয়ে বইল গো বাপেৰ ঘৰে

জামা জাকিট পৰে ।

৩৯। বাপেৰ ঘৰে শাড়ী দিল

ধাবে ধবে ধাদকী ফুল,

শ্বশুৰ ঘৰেৰ লোকে বলে

গেল বোয়েৰ ভাতিকুল ।

(বং) মাথা বান্ধি কিসে

মাথা বান্ধা ডোব বইল তৰুণ গাছে

মাথা বান্ধি কিসে ।

সাদী গীত

চাহ মজ্জুৰৰ বিয়া ওলহ মালহেৰে ভৰা এক আনন্দ মুখৰ সঙ্গীতানুষ্ঠান বুলি কলেও বৰ বেছি বঢ়াই কোৱা নহব। 'লগন বন্ধা' (জোৰণ দিয়া), 'পানী সহ' (পানী তোলা,) গা-ধুওৱা, হোমৰ গুৰিত বহা, চিনাই ফেৰা (নখকটা) আমমকুল খোৱা আদি বেলেগ বেলেগ বিধানত বেলেগ বেলেগ ধৰণৰ সাদী গীত গায়। সাদী গীতত দৰাকইনাক জোৰা দি গোৱাও দেখা যায়। ঠাই আৰু জাতি বিশেষে গীত বিলাকত কিছু প্ৰাৰ্থক্য আছে। সম্প্ৰতি কিছুমান ঠাইত কিছুমান জাতিৰ মাজত সাদী গীতৰ প্ৰচলন কমি গৈছে। ই মহিলা প্ৰধান গীত। সমাজ জীৱনৰ এটি ৰূপ ইয়াৰ যোগেদি প্ৰকাশ পায়। দৰাকইনা, দৰাকইনাৰ মাক বাপেক, আত্মীয়স্বজন তথা বৰ যাত্ৰীক উদ্দেশ্য কৰি বং তামাচা ও কোতুক পূৰ্ণ গীত হিচাবেও ইয়াক পৰিবেশন কৰে। সাদী গীতত দৰাকইনাক সীতা বাম, বাধা কুম্ভ, আৰু হৰ গোবীৰ লগত বিজোৱা হয়। সাদী গীত বৰ বয়সল আৰু ইয়াৰ কাব্যিক মৌল্যও মন কৰিব লগীয়া। এই গীতৰ মাজেৰে বহুসময়ত দৰাকইনা বা বীৰ আৰু কন্যাক বাণী বা পৰী হিচাবে তুলনা কৰি দেখুৱায়। আধ্যাত্মিক আৰু উপদেশমূলক নানা কথা সাদী গীতত বিদ্যমান।

১। শোঁৰ গোজীয়া :

কতিদলে আওত হাতীৰে ঘোড়া হো

কতিদলে আওৰে বৰিয়াত ।

কতিদলে আওত নয়্য সুন্দৰ বৰ

কুসুমের বঙ্গলয় বৰিয়াত ।

কা দেই ময় বধোব বৰিয়াত

হাতীৰে ঘোড়া হো ।

কা দেই ময় বধো বৰিয়াত

কাদেই ময় বধোব নয়্য সুন্দৰ বৰ

কুসুমের বঙ্গলয় বৰিয়াত ।

বাঁসে ভুসায় বধোব হাতীৰে ঘোড়া হো

মদভাতে বধো বৰিয়াত ।

বেটি দেই ময় বধোব নয়্য সুন্দৰ বৰ

কুসুমের বঙ্গলয় বৰিয়াত ॥

২। সূঁতোলোই মধুপুৰে, উঠি দেখি শূন্যঘৰে,
ছাড়িগেলাগো ! মোৰ ছুধেৰ ছায়াগ ।

মোকে ছাড়ি গেল ॥

হেৰি হেৰি তক লতা ছুই নয়নে বহে ধাৰা,

দেয়ে গেলাগো ! মোকে সূঁতোলো পালিলে ।

ল'ৰে ভিজি গেল, মোকে ছাড়ি গেল ॥

শুনো সখী প্ৰাণ প্ৰিয়া কেইসেকে ধৰবোহিয়া,

দেয়ে গেলাগো মোকে, ছাতি হাঁয়ী শেল ।

ল'ৰে ভিজিগেল, মোকে ছাড়ি গেল ॥

৩। বাংলা :

শুন শুন এগো সখী আচৰিত কথা ।

সীতাৰ লাগি বৰ আসছে দশবথেৰ বেটা ॥

হস্তিৰ ওপৰ বামচন্দ্ৰ ভৰত শত্ৰুঘ্ন ।

ঘাঁৰ যেই শ্ৰেনী মতে বসে সৰ্বজন ॥

দশবথেৰ চাৰি পুত্ৰ বাম নামটি ধৰে ।

বাম কপে জন্ম লিল' কৌশল্যাব উদৰে ॥

আয়না দিলি, কাঁকই দিলি আৰ দিলি জাদ ।

তবে যদি কন্যাৰ মায়েৰ পুৰায় মনেৰ সাধ ॥

৪। আসিল জনকবাজ কবিতো মঙ্গল কাজ

স্বৰ্ণদান কৰিল ব্ৰাহ্মণে ।

দেখিতে সীতাৰ মুখ সকলেৰ কৌতুক

উলুধনি দিল নাৰীগণে ॥

ঢাক ঢোল সানাই বাজে বিদ্যাধৰীগণ নাচে

গীত গায় শুল্ললিত ধ্বনি ।

দেখিয়া জানকীৰ মুখ সবাব অন্তৰে সুখ

হাতে দিল নানা বত্মনি

৫। কোথায় বামেৰ চুড়া বইল,

বাম সাজনেৰ বেলা হইল,

বাণী বল একবাৰ বাঁকা বেশেসাজে

আয়বে বাছা মায়েৰ ক'লে ।

কোথায় বামেৰ কুন্তল বইল,

বাম সাজনেৰ বেলা হইল,

বাণী লে একবাৰ বাজবেশে সাজে

আয়বে বাছা মায়েৰ ক'লে ।

কোথায় বামেৰ মালা বইল,

বাম সাজনেৰ বেলা হইল,

বাণী বলে একবাৰ মোহন বেশে সাজে

আয়বে বাছা মায়েৰ ক'লে ।

কোথায় বামেৰ জামা বইল,
 নাম সাজনেৰ বেলা হইল,
 বাণীবলে একবাৰ হাকিমের বেশে সাজে
 আয়বে বাছা মায়েৰ ক'লে ।
 কোথায় বামেৰ হুপুৰ বইল,
 নাম সাজনেৰ বেলা হইল,
 বাণীবলে একবাৰ বাখাল বেশে সাজে
 আয়বে বাছা মায়েৰ ক'লে ।

৬। মুকুট আন মুকুট আন ডাকিল ব্রাহ্মণে ।
 শুভলগ্ন আসিয়াছে দেখি বিজ্ঞমানে ॥
 সনাত মুকুট তাতে মানিক্য ঝাঝাৰ ।
 যতনে বান্ধিলা জামাইৰ মাথাৰ ওপৰ ॥
 ললাটে তিলক দিয়া কৰ্ণতে কুণ্ডল ।
 বিজুলী চটকে যেন কৰে বালমল ॥

৭। খবটা :

বেটা বে তঁহে বড়ি অভদা
 বে তঁহে বড়ি অভদা
 বাবাকে কৰা ছাড়ি বে খণ্ডৰা কৰা গেলে
 বে খণ্ডৰা কৰা গেলে ।
 আঁটৰা, বে তঁহে বড়ি অভদা
 ডাইৰি চাড়িয়ে আঁটৰা বে পাতে ফৰি গেলে
 বে পাতে ফৰি গেলে ।

৮। বাড়িৰে যতনে হামে পসলি মায়া বেটাৰা
 আগে মাই, সেহ বেটাৰা কাঁহা চলি গেলাইত'
 মাৰৱা মৰ সুন ভেলাই, বাসঁহাৰ মৰ সুন ভেলাইগ'

আটহলি পুছই মাই বাটৱালি পুছই
 আগেমাই কন পছে পুতা মৰ গেলাইত'
 মাৰৱা মৰ সুন ভেলাই গ'
 দেখেবেত' দেখলি মায়া ফালনা গাওঁকে বাতিয়া
 মাই ফালনা গাঁৱেক বাতিয়া
 আগে মাই, সনে চোকে বসিগেলাইত'
 ধনি সজে খেলই জুহাস ইব ।

৯। কনে তৰা পসল যাতনা কৰি
 যেইসে জীয়া গাগৰি বে
 কনে তৰা বেচহ বাঁহিয়া ধৰি
 যেইসে জালা মাছাৰি গ'
 মায়া তৰ পসল যাতনা কৰি
 যেইসে জীয়া গাগৰি বে
 বাবা তৰ পসল বাঁহিয়া ধৰি
 যেইসে জালা মাছাৰি গ'
 সাত ভজি হাঁসহাই মাৰৱা ধৰি
 আৰো বৈৰিণ বাহিৰ গ'
 সাত ভায়া কান্ধহাই ভিতৰা ঢুকী
 আৰো বাহিন পৰ ভেলাইগ' ।

১০। অকাৰেণ কানাম কুড়ি অকাৰেণ চালাকান
 ইচকুল হুতুম বিটি লাই অটোবাম,
 পুৰুষৰেণ কানৈঙ কড়া পাচিম তেন চালাকান
 বংপুৰ ইচকুলৰেণ কুড়ি কানৈঙ,
 বংপুৰ আতঃ বেম পাৰহাও এদা
 মিডিল মানিমাৰ নিটিম পাৰহাও কানা,

উনা আকিল বিটি অকায়েম দহয়া
দাকা অড়াবে বেঙ্গকাতে
চুলহাতববে উপা কামে ।

১১। চিঙ চান্দোদ চনালেকা হাইবে
নিন্দা চান্দোদ হিবানাপিক, (১)
চেবমা ইপিল লেকা ইঙগৈঞ আপুইঞ হাইবে
ইঙবেগ জুবি মা ভুবকা ইপিল, (২)
ইঙিন হাবা আকান আলাক হালাক ভালাবে
ইঙিন হাবা আকান ইপিল বাহা । (২)

১২। উৰিয়া :

ববি বাব মঙ্গলবাব এই দুই দিন
তিবি য়েবে বজ্জরতী সেই থিবে জার,
লক্ষমাট সোনা-দেলে বিবাহ নাই হেব
নিজ্জবামী নাচ্ছ জাযি নাগড় সন্তান
বুটিব বস জা, গটি জাবে,
যা দেখি যা কেটে মজা নাগড় বালিপটার বজাবে
যা দেখি যাবে ।

১৩। মোমবাবে য়েবে তিবি বজ্জরতী হেবে
স্বামীকো নাদেখি বিকল হইবে
যাব ভাগ্য থিবে নাগব ছেই
ভাংকো বিবাহ হেব, বস জাগটি জাবে
যা দেখি যা কেটে মজা নাগব
বালিপটার বজা যা দেখি যাবে ।

১৪। বুধবাব গুরুবাব এই দুই দিনবে, বজ্জরতী হেলে
তিবি অট বড় কৰ্ম পৰম লক্ষী কো
যেনী হুই হুতী জন্ম, কুকলি পটাই

নাগব সদাশুৰ্বন, বস জাগটি নাগব
বালিপটার বজাবে যা দেখি যাবে ।

১৫। আহাবে পাম পতব
দিনে দিবু ননী হেলু বতব
ননী মাফি গলে দেবু ইথব কালী নিয়ালী মলী
ইনিয়ালী মলীৰ কাই চলন বিত্তি দেখে
দব পনেব বতিয়া নিয়ালী মলী ।

১৬। চল গছ উছা উছা, নমা নমা কনি
দেদে দেৱী দুইশ টকা
মনীকে মহকাই দেমী অটাৰে
যা চলি যা নাগব
যা দেখি যা বালিপটার বজাবে
যা দেখি যাবে ।

১৭। এডে বড় বাইজবে কঁয়াগছ নাউ
কঁয়া খাই বয়া হিলো টিকে দয়া নাউ,
নীলারতীৰ সঙ্গে ভারব পৌৰিতি
সপনা দিলা বাতি কুফ নীলারতীৰে
যা চলি যা নাগব
যা দেখি বালিপটার বজাবে
যা দেখি যাবে ।

মনসা গীত :

সদাশিৱৰ আত্মাভিমানী জীয়েক মনসাৰ প্ৰকোপত বেউলা
লখীন্দৰৰ আলাই-আখানিৰ কথা কোনে নাজানে? এনে
ধবনৰ আলাই আখানিৰ পৰা হাত সাৰি থাকিবৰ কাৰ
ইচ্ছা নাই? সকলোৰে আছে, চাহ মজুতৰো আছে? কিন্তু
উপায়? উপায় হ'ল মনসাক সন্তুষ্ট কৰি বখা, মনসাৰ পূজা
কৰা। মনসা পূজাত গোৱা মনসা গীতত দেৱী মনসাৰ
বৃত্তান্ত পোৱাৰ উপৰিও বেউলা লখীন্দৰ তথা চান্দ সদাগৰ
আদিৰ নানা কথা পোৱা যায়। আত্মান্তৰী দেৱী মনসাৰ
কোপাগ্নিত জলিপুৰি তন্নীভূত হোৱা সতী বেউলা আৰু
অভিমানী তথা প্ৰৱল প্ৰতাপী চান্দ সদাগৰৰ হৃদয় বিদাৰক
শোকবাজিৰ প্ৰাঞ্জল বৰ্ণনা মনসা গীতৰ মাধ্যমেৰে প্ৰকাশ
লাভ কৰিছে।

১। ধূয়া—কব দয়া পদ ছায়া বিতৰই গণপতি।

হৃদয় সবজে উদি' বিনাশ ভৱ দুৰ্গতি ॥

নমঃ মনঃ নমোঃ দেৱী গোমীৰ নন্দন,

একদন্ত লম্বোদৰ মুখিক বাহন।

সুলাকাৰ শোভাকাৰ চতুৰ্ভুজ ধৰা,

অঙ্গে শোভে বস্ত্ৰাৰ সৰ্ব বিঘ্ন হৰা।

সাৰাংসাৰ পৰাংপৰ পূৰ্ণ তেজোময়,

শঙ্কৰী তনয় পিতা দেৱ মৃত্যুঞ্জয়।

সৰ্বদেৱ অগ্ৰে পূজ্য সৰ্বদেৱ কাৰণ,

তুমিহ কবহ দেৱ সৃষ্টিৰ পালন।

জল স্থল কানন পৰ্বত বৰি নশী,

অনন্ত পাতাল সন্ধ্যা আৰ দিবা নিশি।

সকলোৰ বিঘ্ন দেৱ কৰ বিনাশন,

বোগ শোক পীড়া কৰ স্বগুনে হৰা।

২। ধূয়া—বড়ই ছবন্ত চাঁদ মনসা না মানে।

মনসা উপায় চিন্তে আপনাৰ মনে ॥

চম্পকনগৰে বাস চাঁদ সদাগৰ,

জাতিতে গন্ধ বনিক পূজয়ে শঙ্কৰ।

মনকা তাহাৰ পত্নী পতিব্ৰতা সতী,

কপেৰ কি কব কথা হেন নাহি ক্ষিতি।

নেড়া নামে দাব তাৰ ঝাঙা নামে দাসী,

মনকাৰ কাছে সদা থাকে হাসী খুসী।

সদাগৰ সদা জপে শ্ৰীগঙ্গা নাম,

দেষ কৰে অচ্য দেবে ভক্তি পথে বাম।

মনসাৰ সহ তাৰ বিষম বিবাদ,

কেন বা হেন বিবাদ শুন নে প্ৰমাদ।

জগাই ধীৰৰ ঘৰ চম্পাই নগৰে।

তাহাৰ বহনী যে নিছনী নাম ধৰে।

৩। ধূয়া—ঘৰি কি আনন্দ চম্পক নগৰে বে।

নিজ লখিন্দৰ জন্ম মনকা উলৰে বে ॥

যবে মনকাৰ গৰ্ভ পাঁচ মাস হৈল,

চাঁদ সদাগৰ তৰে বাণিজ্যে চলিল।

মনসাৰ সঙ্গে কৰি বাদ বিসম্বাদ,

বাণিজ্যে যাইয়া তাৰ ঘটিল প্ৰমাদ।

সপ্ততৰি ডুবে গেল সাগৰেৰ জলে
হাহাঁকাৰ কৰি সাধু ভ্রময়ে ব্যাকুলে।
গৃহতে সনকাৰ গৰ্ভ অৱস্থায়,
দিনে দিহে বাঢ়ে গৰ্ভ অতি শোভায়
সাত দিন বেনেনীৰ উগাটন মন,
কি হৈল বলিয়া সদা চিন্তায় মগন।
বৃদ্ধ কালে গৰ্ভ হৈল শীৰ্ণ হৈল কায়,
সততই মুখে জল শয়ন শয্যায়।

৪। ধূয়া—হায় কি বিপদ ঘোৰ চাঁদেৰ হৈল বে।

কদলী কাননে আসি গোপনে বয় বে ॥

দেশে দেশে নানা কষ্টে কৰিয়া ভ্রমন,
চম্পাই নগৰে সাধু দিল দৰশন।
সন্ধ্যাকালে সৰ্ব্বঠাই কেদল আঁধাৰ,
প'ছিল কল্লাৰ বনে সাধু গুনাধাৰ।
চুপ কৰি বহে বসি কদলী কাননে,
কেহনাই দেখি তাৰে আছে ক্ষুন্ন মনে।
হেন কালে বোঙদাসী কিনেৰ কাৰণ,
গিয়াছিল স্থানান্তৰে কৰিতে ভ্রমন।
আঁধাৰে চাঁদেৰে হেৰি কদলী কাননে,
মনে ভাবে চোৰ বুঝি আসিল এখানে।
ভয় পেয়ে দাসী তৰে কৰয়ে 'চিংকা',
গোলমাল কৰে কত বলি চোৰ চোৰ।

৫। ধূয়া—চাঁদকৰে নিমগ্ন দেশ দেশান্তৰে।

লখিন্দৰেৰ বিবাহৰে নিছনীনগৰে ॥

পুলকিত মনে কয় চাঁদ সদাগৰ,
মুহুৰ্ত্তায়ে কহে গিয়া সনকা গোচৰ।

মম নিবেদন শুন সনকা শুনৰী,
দ্রব্যাদি আয়োজন কৰহ ত্বৰা কৰি।
নিছনী নগৰে বিভা লখায়েৰ হনে,
বাত্ৰি মধ্যে পুত্ৰ বধু আনিতে হইবে।
লৌহ ময় ঘৰে দৌহে জাগাব বাসৰ,
কি কৰিবে বিবহৰি নাহি কোন ডৰ।
সনকা শুনিয়া ইহা কহেন তখন,
আমাৰ বচনে কৰ মননা পূজন।
দেবতাৰ সনে বাদ অনুচিত হয়,
এইকপে দশানন হয়েছিল ক্ষয়।
মহিষ অশুৰ নাম বিদিত ভূতন,
সেজন কৰিল বাদ দেৱতাৰ সনে।
কৰ্মফলে তাৰ দোষে হইল সংহাৰ,
শুস্ত ও নিশুস্ত গেল হয়ে ছাবখাৰ।
এইকপে কতজন কি কব ভোমাৰে,
সকলে মৰিল দেৱ মনে বাদ কৰে।

৬। ধূয়া—গড়েন লোহাৰ ঘৰ বিশ্বকৰ্ম্মা শুনৰ।

সাতালি পৰ্বত মধ্যে অতি মনোহৰ ॥

সম্বন্ধ কৰিয়া চাঁদ নিছনী হইতে,
ফিৰিয়া আসিল ত্বৰা আপন গৃহতে।
সনকাৰ পাশে কহে যত বিবৰণ,
শুনি বেনিয়ানী হয়ে হৰষিত মন।
এক যুক্তি স্থিৰ আমি কৰেছি মনেতে,
কৰিব লোহাৰ ঘৰ সাতালী পৰ্বতে।
সেই গৃহে হবে লখিন্দৰেৰ বাসৰ,
বন্ধিবক চাৰিভিত্তে যত গুনী নৰ।
এত বলি চাঁদতৰে আয়োজন কৰে,
চলিল ডাকিতে তৰে দেৱী শিল্পী বৰে।

৭। ধূয়া—বেহুলা লখাই জাগে লোহার বাসবে
 দেখিয়া সাপিনী ভয়ে প্রবেশিতে নাহে ॥
 নেতাবে ডাকিয়া কাছে কহেন জননী,
 কি কার্য্য করিব এবে কহগো নেত্রানি ।
 বাসবে জাগিয়া আছে দম্পতি যুগল,
 প্রেম বসে মুগ্ধ চিত্তে আনন্দে বিহ্বল ।
 প্রবেশিয়া বাসবেতে নাগিনী এখন,
 লুকাইয়া আছে সেথা চিন্তায় মগন ।
 অনিদ্রায় যদি দৌহে কাটায় শরীরী,
 সর্ব্ব কার্য্য ব্যর্থ হবে কি উপায় করি ।
 নেতা কহে শুন দেবী করি নিবেদন,
 কালনিদ্রা তুমি দেবী করহ স্মরণ ।

৮। ধূয়া—ফালিনীর বিষেতে জগি প্রাণবুরি যায়বে ।
 চেয়ে দেখ প্রাণ প্রিয়া আবকেহ নাইবে ॥
 বিবর্তেজে লক্ষ্মিন্দর অস্থির হইল,
 উঠ উঠ প্রিয়ে বলি ডাকিতে লাগিল ।
 আনন্দেতে নিদ্রাযাও খট্টাও ওপব,
 চেয়ে দেখ সর্প বিষে জলিছে অন্তর ।
 চমকিয়া উঠে বালা শুনিয়া ক্রন্দন,
 দেখিয়া ভয়ে না সবে বচন,
 লক্ষ্মিন্দর বলে প্রিয়ে শুনহ বচন,
 কাল সাপে আজি মোবে করিল দংশন ।
 দংশন করিয়া তবে যায় পলাইয়া,
 মাঝিয়াছি তাবে আমি জাতিটি ছুড়িয়া ।
 অড়াই অঙ্গুলি পুছ কাটিল তাহাতে,
 চেয়ে দেখ ওই পুছ রয়েছে ভূমিতে ।

৯। ধূয়া—ওহে প্রাণপতি, কি দেখি অনীতি, ছাড়িবে আমাবে ।
 ভোবা হাণ হয়ে, কিবা ধন লয়ে, থাকিব ঘবে ।
 প্রাণপতি লক্ষ্মিন্দর তাজির জীবন,
 হেবিয়া বেহুলাসতী করয়ে ক্রন্দন ।
 পাবান বিদীর্ণ হয় বেহুলা ক্রন্দনে,
 বৃক্ষের নব পল্লব খসয়ে সমনে ।
 তাহার ক্রন্দন শুনি পশু পক্ষীগন,
 হইয়া মহা দুখীতঃ জুড়য়ে ক্রন্দন ।
 কত যে বিনায়ে কান্দে বেহুলা কামিনী,
 নয়ন নীরবেতে সদা ভিজয়ে অবনী ।
 কাঁদিয়া কাঁদিয়া এই কহেন ভারতী,
 কি সুখে নিশায় দাগা দিলেন জগাভী ।
 এই দুখ বড় মম মনেতে বহিল,
 পতি সঙ্গে সুখে নিশা প্রভাত না হ'ল ।
 নাহী হয়ে পতি মর্ম্ম না হইলাম জ্ঞাত,
 বৃথা মম নাহী জন্ম এমন বসাত ।
 মম মম ভাগ্যহীনা আর নাহী নাহী,
 বিবাহ নিশায় আমি হইলাম বাড়ী ।
 মনসা সঙ্গেতে বাদ চিবদিন ধবে,
 সেবাদ খণ্ডিল দেবী মোবে বাড়ী করে ।
 হায় হায় কি করিব কোথায় যাইব,
 কোথা গেলে প্রাণপতি পুনঃ সেপাইব ।

১০। মনসা জগত মঙ্গলঃ

মাগো একটি ফুলের লাগে এত অপমান
 দোরাতে লাগায়ে দিব ফুলের বাগান

১১। মাকে আনতে বাবগো কিবাট নদীৰ কুল
গলাই দিব লাল গামছা চৰণে দিব ফুল ॥

১২। দেৱী আইমা হামাৰ আসবে
ধূলাই পড়ে কাতৰ হয়ে ডাকচিমা তোমাৰে ॥

কাঠী নাচৰ গীত :

ফাগুনৰ পচোৱাত বঙৰ ফাকুৱা উৰাব লগে লগে মনৰ ফাকুৱাও উৰে। চাহ মজ্জুব ডেকাহঁতে ফাকুৱাৰ বঙেৰে ঝাঙলি হৈ হাতে হাতে প্ৰায় ডেৰ ফুট দীঘল কাঠী লৈ বৃত্তাকাৰে ঘূৰি ঘূৰি গীত গাই গাই নাচে। কাঠী লৈ নাচে কাৰণে এই নাচক কাঠী নাচ বোলে আৰু গীত বোৰক কাঠী নাচৰ গীত বোলে। মজ্জুব ডেকাহঁতে ফাকুৱাৰ দিনা দল বান্ধি ঘৰে ঘৰে কাঠী নাচ নাচে আৰু গীত গায়। ইয়াক চাহ মজ্জুবৰ এক প্ৰকাৰ ছটৰি বুলি কব পাৰি। কাঠী নাচৰ গীত অতিকৈ সুমধুৰ আৰু এই নাচো সহজে দৰ্শকৰ চিত্ত আকৰ্ষণ কৰিব পাৰে।

১। যখন ছিলাম গোঁৰ বৰণ কৰতাম জগত আলো।
কালিদহে বাঁপ দিয়া বৰণ হৈল কালো ॥
কালো কপ হেৰতে বাই এত ঘৃণা কৰ।
কালো কালিন্দীৰ জল বাই কুন্তে কেন ভৰ ॥

২। অ' বাখাল ভাই, অ' বাখাল ভাই এমন সময়
কিছু পাইলো খাইবে।
অ'বে বাখাল ওৰ সঙ্গে যাই
ক্ষুধাৰ বেলা খাইতে পাই।
আনবে ক'ল গাছেৰ পাত, নেওবে ব্যঞ্জন ভাত

জবে সব বাখাল বৈস শাবী শাবীৰে ।
 অ' ভাই খাইলাম দাইলাম ফেললাম পাত
 যমুনাতে ধুইলাম হাত ।
 অ' বাখাল ভাই ॥

৩। অ'বে কানু বাজাও বনু চল গো যাইবে
 বেহু নাবান্নাইলৈ ধেনু যাইতে নাহি চাইবে
 অ'বে কনু ।
 অ' ভাই বেহুৰ সুবে ধেনু সবে গুৰি গুৰি যাইবে
 ধবলি শ্যামলী গাই হান্সাববে ডাকে বে
 অবে কানু... .. ।

৪। আস মাগো স্বৰস্বতী বন মাগো বথে
 আজ বচনা বলিতে হবে বালবের সাথে গো
 অঃ হাঃ বচনা বলিব কিগো গায়ে নাই সুখ গো
 ঐ বগিতে লুট নিল ভাঙিল মুনুক গো ।

পানাকা ভাষাত :

৫। জহাবে জহাবে ঠাকুৰ দেৱতা
 চেওঁৰি লাগো তব,
 ঠাকুৰ দেৱতাকে মৰলা চেৱাই গে
 ধুবে পাবৰাকে হকাছো ।
 হকাচবে যুগা মতি
 ফুল চনাকে ডাল
 চনালোৰে চানী খেত মে
 গহহোঁ লোৱে চবনাব
 গোৰী শোৱে অপনে
 মময়া বপন ঘৰ
 সময় লোৱে চচুৰাল ।

জেইচন জেইচন ঠাকুৰত
 লেহচন দেহচন
 সেইচন দেৱ আশীশ,
 বেতৱান বেতৱান ঘৰ ভৰেহে
 ধিয়েৰি লিখিন পৰ দেশ ।
 জহাবে জহাবে ঠাকুৰ দেৱতা
 চেওঁৰি লাগো তব
 বেইঠে ঠাকুৰ বংমহল মে
 বাম বাম বাঁক হমৰ ।

৬। কুনাল মাৰি আলৈ, পাতা তুলি আলৈ গে
 চক্ৰনী কচা বৈচলে ঢেঁকী চাল গে
 চক্ৰনী চাল ।
 বড়কীত কচে ঘৰে পিছু ৰাড়ে গে চক্ৰনী
 চটকী কে মাৰে ঠেঙা চাব
 গে চক্ৰনী চাব ।
 ধীবেচে লটিয়া গে চক্ৰনী মাজৰ মাছী মাৰি খাব
 গে চক্ৰনী খাব ।
 পুকৰে পশ্চিমে ফেৰল ভাৰি মহোৱা গে
 চক্ৰনী ভুঁয়েৰে চহৰি গেলাই ডাল
 গে চক্ৰনী ডাল ।
 জেমন মায়া লিখা দিয়া তেমনে আশীশ দেৱ জ'
 বেটা বহু তব ঘৰে ভৱাৰে বেটীকে লেগে ধুকণ দেশ ।
 আৰে ভাই লেগে ধুকণ দেশ ॥

৭। মৱা সীকা নৱাধতি সমধি বাখুগাবি ।
 ধিৰে ধিৰে বেঙ সমিধন তৰে ঠন তব ॥
 মৰঠন জাইলৈ তব দাউ গাৰি দেহি ।

দাউ দাউ বাইন কহবে শ্রুত মান লাগে ॥
 ধিবে ধিবে বেঙে সমধিন তব ঠন জাব ।
 মব ঠন জাইলে তব দাই গাৰি দেহি ॥
 দাউ দাউ বাইন কহবে শ্রুত মান লাগে ।
 ধিবে ধিবে বেঙে সমধিন তব ঠন জাব ॥
 মব ঠন জাইলে তব দাদা গৰি দেহি ।
 দাদা দাদা বাইন কহবে ডেড় ঢালা লাগে ॥
 ধিবে ধিবে বেঙে সমধিন তব ঠন জাব ।
 মব ঠন জাইলে তব দিদি গাৰি দেহি
 দিদি দিদি বাইন কহবে ডেড় শাশ লাগে ॥

৮। ডগৰকে মহুৱা শূৰত ফেকে ভাৰ ননদ
 অলখি কলৰ ফেঁফে ভাব ।
 ষাতিকে মহুৱা ভালুক বিছি খায়েবে ননদ'
 দিনে মহুৱা ঝড়ি যায় ।
 এক মাদা পতে বেঙটা কুমাৰবে ননদ'
 ফুল মাদা পতলে জৱান ।
 হাব যতি আৱে কুদাৰ ভাঁজি আৱেবে ননদ'
 বঙচি বঠঠলে জাখিচাব ।
 এক ছাঁক পিয়ে তচৰ ছাঁক পিয়েবে ননদ'
 মাতি গয়ে মওৱাব ।
 লানৱে ননদ' সেব তবজু তব পিহা নাইপ জইখলে
 তব পিহা নাইপ জইখ লে ।
 তিল ভৰি খংঘে তিল ভৰি বাঢ়েবে ননদ'
 সেব কাটি দোবে চোঁই ॥

৯। হিঞাকাব বাজা কন হাঁপ এ ভাঁই
 নাবাজে চালানী নাবাজে চুনা ।
 কাহাঁকাৰ বাজা খাই বীৰা পান,

কাহাঁকাৰ বাজা কাটাই ছব কান ।
 মুবগোজোক বাজা খাই বীৰা পান,
 বড়ৈয়াক বাজা কাটাই ছব কান ।

১০। আৱে মাদান পুৰে হাট
 মা মা ম'হুও যাভে ।
 ধাইব লেবে ননী কপাইয়া হুই চাইব
 পৈবীলালে পাছিবাই ।

১১। বাট দাব মাহুৱা চুৰেবী বিগেভাব,
 নান্দ টচাৰি টচাৰি চুৰে দাব
 ষাতিকাৰ মাহুৱা মালিনী বিছি খায়
 নান্দ দিনে বিনালে জড়ীয়াই
 জালি ভাবী বিনে টকাৰি ভাৰি বিনে
 নান্দ দেৱে কালাৰিণ কাৰ হাথ
 এচ লাতাই পাতাবে কালাৰিণ ধিয়ান
 নান্দ ফুলিন্দ বাথবে জনায়
 চাব যতি আৱে কুদাৰী ভানজী আৱে
 নান্দ হালকী বৈচে জাঠী চাব ।
 একদনা পিয়েবে তুচাবাদনা পিয়ে
 নান্দ কলাখি গায়ে মাতৱাব ।

১২। কাঠি কাঠি বীৰবল কাঠি
 কাঠিব পাশা চলেবে,
 শুণ বাচা নিমাইবে
 চখেকানে লাগে গেলে মবণ সমানবে ।

ঘেবা গীত :

ঘেবা গীত বিলাক চাহ মজতুব সকলব শস্ত্র শ্যামল
সাংস্কৃতিক পথার দবার লহপহীয়া শস্ত্র স্বকপ। ই শাব-
দীয় শ্যামল শস্ত্রব দবেই ভজবজীয়া আক পুষ্ঠ পুষ্ঠ। ঘেবা
গীতৰ “ঘেবা” হল এক প্রকাৰৰ বাগ্যযন্ত্ৰ আক-গীত বোব
হল গীতেই। ঘেবা গীত সাধাৰণতে ৰাতি বুঢ়া বুঢ়ি মনুহে
গোৱা দেখা যায়। এই গীত বোব ছখ পূৰ্ণ হৃদয় বিদাবক
তথা আধ্যাত্মিক তথ্যৰে পৰিপুষ্ট। অন্তৰৰ আশা আকাঙ্ক্ষা
বোব, পোৱা নোপোৱাৰ বেদনাবোব, ঈশ্বৰৰ প্ৰতি থকা ভক্তি
বোব নিগৰি নিগৰি ওলাই আহি ঘেবাগীতৰ মাধ্যমেৰে
প্ৰকাশৰ বাট বিচাৰি ফুৰে।

- ১। বাবহ বাছাবা পিয়া পৰলে বেজাব হ
কেহ নাই কবই আতা জগ হ বামজী বামজী
আধা পাহাৰা ৰাতি বিনিয়া দলালি বামজী
ভিনাচাবে দগা টুটি গেলাই হ বাম
মাই ই কান্দ হ্যায় জনমে জনমে বাম।
বাহিনী কান্দৰে ছৰে মাস অ' বামজী বামজী
তিবিয়া যে কান্দৰে ডেৰ পাহাৰা ৰাতি
তাকৰ গাছে দেখই পৰ পুত্ৰ হ বাম।
চাৰি জাৱানা মিলি পালঙ্ক উটাৱাই বামজী বামজী
লৈয়ে গেলাই যমুনা কিনাৰা হ বাম
চান্দানা কাঠা কাটি চাবাৱা বাঁচলাই বামজী
ঘিউ ধুনে দেলাই অগ্নি মুখ হ
আইগ লাগাই চান্দেৰে স্বাগ উঠে ধুৱা বামজী
অহে তাৰি যাউবাই স্বাবগা হ বামজী।

স্বাবগাকে লকা বামজী হাঁনি হাঁনি পুছই বাৰাত।
কিয়া কিয়া আনলে সন্দেমা হ বাম বাম।
টুটলে খাটিয়া বামজী কুটলে ভৰচিয়া
আহ কুছু আনলি সন্দেমা হ।

- ২। বাজা বাম চন্দ্র চললাই বিহায়ে
কিয়া সয়ে সাজাই আমা হাতী নে ঘড়ে
কিয়া সয়ে সাজাই লগ বাৰিয়াত
চলে লাগলাই হনুমান
কিয়া সয়ে সাজবাই নয়না সুন্দৰা বৰ
চলে লাগলাই হনুমান।
দশা সয়ে সাজবাই আমা হাতী নে ঘড়ে
বিলা সয়ে সাজবাই লগ বাৰিয়াত
পাচ' বাহিনী মিলি সাজলাই নয়না সুন্দৰা বৰ
চলে লাগলাই হনুমান।
কাঁহা যে বাখাবাই নয়না সুন্দৰা বৰ
কাঁহা যে বাখাবাই হাতী নে ঘড়ে
চলে লাগলাই হনুমান।
আখাবাঁহি বাখবই হাতী নে ঘড়ে
মাৰাবাঁহি লগা বাৰিয়াত
কহববে বাখবাই নয়না সুন্দৰা বৰ।

- ৩। চাঁলাহি জনমাতুম যাই বাই কল্পনী
“ “ “ হ বাম
জনামাতুমা বাগীয়া লাগাইবে পখৰী খানাইবে
চাব ধাৰী বাগিয়া লাগাইবে কল্পনী ২
চাঁলাহি জনমা ভুমা যাইবে হ বাম।
হমেনে আবহ্যায় বাহি বাত হিয়া

আস্থা ফলা খাইতবে পথের পানী পিতাই
যুগে যুগে নাম বাহি বাইতাই কল্লনী
" " " " বাইতাই।

৪। কৈসনে হ্যায় হ্যায় হ শ্রীবৃন্দাবন
কৈসনে হ্যায় হ বালকা কানহ্যারা (কান্হারা)
কনকপে দেখনঃ যাইবাই হ' বামজী বামজী
ঝিলি মিলা কবই হ' শ্রীবৃন্দাবন
শীতলে হ্যায় হ্যায় যমুনা ২
হাঁসেতে খেলৈতে হ্যায় হ বালকা কানহ্যারা
খাৰিয়ে নিভৈসে (ভাওঁব) দেশব শ্রীবৃন্দাবন
পানীয়া বাহানাসে যমুনা হ'
হাঁসতে লেখতে দেখবাই বালকা কানাইয়া
অহে কপে দেশনে বাইবাই।

ভজন :

৫। কন পৃথীসে আরত হে জী
কন পৃথীমে যায়েঙ্গী
কিসকা হ্যায় তুম নাতি পুতি
আব কিসকা হ্যায় তুম পুত্র।
অযধ পূবসে আরত হে জী
জনক পূবমে যায়েঙ্গী
আব চান্দ সুকজ কে নাতি পুতি
দশবথকে পুত্র।

৬। কেহু চলে ডালি ডালি পালঙ্ক লগাইকে
আক কেহু চলে ভুঁয়ে ভুঁয়ে নিবগুন গাইকে ২
বাম না ভজলে মানরা মববে বাওঁবাকে ২

বাজা চলে ডালি ডালি পালঙ্ক লগাইকে
আব সাধু চলে ভুঁয়ে ভুঁয়ে নিবগুন গাইকে
বাম না ভজলে মানরা মববে বাওঁবাকে।

৭। সঁজ ভৈয়ে গৃহে নহী আরে কানাইয়া জী ২
কাঁহা বরে গায়ই আব কাঁহা বরে বহুক
আব কাঁহা বরে যশমতী মাই ই কানাইয়া জী
সঁজ ভৈয়ে গৃহে নহী আরে কানাইয়া জী ২
ঘবে বরে গায় ই আব বনে বরে বহুক
আব মাচিয়ে বসিয়ে কান্দে যশমতী মাই ই
সঁজ ভৈয়ে গৃহে নহী আরে কানাইয়া জী

লুঝাক :

৮। বিহিন কে ধানরা কুইত চুইড় খাইলি ২
ভুছুরা বাখলি জগাই গে মাই ২
পবলাই আসাৰা মাস
পিয়া মাজ্জই ধানারা
ভুছুরা দেলি আগুৰাই গে মাই
" " "
কেকব মাৰই ওমকি বে ধুমকি
কেকব মাৰলাই পৈনা চাৰৈ
গে মাই হাম বড় গিবথানিয়া
কেহু ভাগই ইবকি বে খিবকী
কেহু ভাগ লাই বাঁটি ফাইড
মায়া গড় হাম বড় গিবথানিয়া
শাশো ভাগই ইবকি বে খিবকি
হামো ভাগলি বাঁটি যাইড
ভগরান হাম বড় গিবথানিয়া।

৯। চট মট ফুদাকিন ছাঁড়ি

মুঠিয়াকে দাঁইড় গ ২

গালিয়ে গালিয়ে ফুদাকিন ছাঁড়ি

দাঁড়া মাচাকালে গ ২

মায়ী তব কুটনী চাউনী

বাপা তব হাববৈয়া গ ১

ভায়া তব কুঙ্গ বাইনকুওরা

কৈসে দিনরা জাইত ল ১

গালিয়ে গালিয়ে ফুদাকিন ছাঁড়ি

দাঁড়া মাচাকালে গ ছাড়া মাচাকালে

বাপা তব দেখতগে ফুদাকি

কুছু না বলত ল কুছু না বলত

ভায়া তব দেখত গে ছাঁড়ি

কুছু না বলত ল কুছু না বলত

জনম বিহওরা দেখত গে ছাঁড়ি

মাইব মূবরা ফুদকৈত ল

মাইব " " " "

।। মোৰ কথা ।।

কবি হোৱাৰ মানসৰে নহয় । মনলৈ কিছুমান ভাব আহিছিল লিখি থাখিছিলোঁ বহুত । ইয়াৰ দিন হিচাবে লেখ দিব নোৱাৰি । বহুৰিচাবেও ভালৈ কেইবাটাও হ'ল । মোৰ অসাৱধানতাত তাৰে ভালৈমান লিখি থোৱা ভাব যাক মোৰ শিক্ষাগুরু কবি শ্ৰীযুত মানিক গগৈদেৱে চকু ফুৰাই পাতনি লিখি দিয়া "মণিচিকা" নামৰ হাতে লিখা প্ৰায় আটাইশ মান পংক্তিৰ কবিতা পুথি খুনা নাইকিয়া হ'ল । অৱশিষ্ট খিনিও নাইকিয়া হোৱাৰ আশঙ্কাত বাকচত সন্মতি থৈছিলো । এই লিখাবোৰ কিবা হৈছিলনে নাই কাৰোবাক দেখুৱাবলৈ সেই সময়ত লাজ আৰু সঙ্কোচে হেঁচি ধৰি আছিল । মোৰ এই ভীকতাৰ বাবে আৰু কেইবাটাও মান লিখাবোৰ বাকচৰ তলিত পৰি ব'ল । লাহে লাহে মোৰ এই চিন্তা, মুক্ত চিন্তা বিচৰণ কৰিবলৈ ধৰিলে । হেৰাই যাব ধৰিলে মোৰ সেই 'প্ৰথম দেখা'ৰ স্বপ্নময় মনৰ ভাব ।

কৰ্তব্যৰ আহ্বানত চাবুৱা পালোহি । লগ পালো 'শিশু মনোবিজ্ঞান পৰিচয়' প্ৰণেতা আৰু বহুতো আলোচনীৰ শিক্ষামূলক প্ৰবন্ধ লিখক মোৰ শিক্ষাগুরু চাবুৱা বুনিয়াদী প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰৰ অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত সুবেন্দ নাথ ৰাজকুমাৰ দেৱক আৰু সু সাহিত্যিক শ্ৰীযুত কিৰণ শৰ্মাদেৱক, লগ পালোঁ বহুতো সাহিত্যানুগামী শিক্ষক বন্ধুক । ইয়াৰ ভিতৰৰ বহু সংখ্যক বন্ধু ইতি-মুখেৰে ডিব্ৰুগড় অনাতাৰ কেন্দ্ৰৰ যুৱবানী অনুষ্ঠান আৰু মোৰেই সম্পাদনাত চলোৱা 'সন্ধান' আলোচনীৰ জৰিয়তে পৰিচয় । এই সকলক লগ পাই মোৰ সেই পুৰণি মনটো জীপাল হৈ উঠিল । মনত পৰিল প্ৰকাশৰ বাট নোপোৱা সেই পুৰণি ভাব বোৰলৈ । এদিন সকলো গোটাই লৈ অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত ৰাজকুমাৰ দেৱক চকু ফুৰাই কিবা এষাৰ লিখি দিবলৈ জনালোঁ । তেখেতে অনেক বাস্তৱৰ মাজতো 'প্ৰথম দেখা'ৰ আগ কথা লিখি দিয়াত তেখেতলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতাৰ শৰাই আগবঢ়াইছে ।

শেষত মোৰ 'প্ৰথম দেখা'ক সকলোকে দেখুৱাবলৈ ১৯৭৭ চনৰ চাবুৱা প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰৰ প্ৰশিক্ষার্থী বন্ধুসকলে যি প্ৰচেষ্টা ললে তাৰ বাবে আৰু খুব কম সময়ৰ ভিতৰতে ছপা কৰি দিয়াত চাবুৱা প্ৰেছৰ মালিক শ্ৰীযুত গণেশ দেৱক দেৱৰ লগতে প্ৰেছৰ সমূহ কৰ্মীসকলে মোৰ হিয়া ভৰা শলাগ লৈছে । সদৌ শেষত আমাৰ সহদয় পাঠক পাঠিকা সকলে 'প্ৰথম দেখা'ক চেনেহৰ চকুৰে চালে আমাৰ শ্ৰম সাথক ৰব এই কামনা কৰিলোঁ ।

ইতি

হাবিদ্যালয় পথ

গাহৰুকাটীয়া, ইং ৪/৭/৭৭

শ্ৰীমূলভ কাকতী

চাবুৰা বুনিয়াদী প্রশিক্ষণ কেন্দ্ৰৰ অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত সুৰেন্দ্ৰ
নাথ ৰাজকুমাৰ এম,এ,বি,টি
দেৱৰ অভিমত

শ্ৰীমূলভ কাকতিৰ 'প্ৰথম দেখা' অন্যতম কবিতা পুথি। কবি যতীন
দুৱৰাই কবৰ দৰে শ্ৰীকান্তিৰো অন্তৰ ধন জেতুকা পাতক-মোহাণিলে বঙা পৰে।
এই কবিতা পুথিত নোপোৱাৰ বেদনা আৰু পোৱাৰ কামনাই নবিতা সমৃদ্ধ
বিষয় বস্তু। কবিৰ অনাবিল আশাই "আশীৰ্বাদ" কবিতাটিত প্ৰকাশ পাইছে—

'অন্তৰত আছে মোৰ, চেনেহৰ
অনন্ত সাগৰ,
তুমি মোৰ অহনিশ দুৰ্ভাৰ
নুগুছে প্ৰাণৰ।'

ভেথোন্তৰ পৰা ভবিষ্যতে আৰু বিছু আশা কবিৰ পাৰি। চঞ্চল
কবিতা কুৱৰীয়ে যেন নিভে-নব-সাজ পিন্ধি ওলায় তাকে আশা বনিলো।
ইতি

শ্ৰীসুৰেন্দ্ৰ ৰাজকুমাৰ
অধ্যক্ষ
চাবুৰা বুনিয়াদী প্রশিক্ষণ কেন্দ্ৰ।

সূচী পত্ৰ

- ১। প্ৰথম দেখা
- ২। প্ৰিয়তমা
- ৩। নকণ্ট
- ৪। এই মন এই ক্ষণ
- ৫। প্ৰতিমা
- ৬। জীৱন বাটত
- ৭। মাধুৰী
- ৮। হওক পৃথিৱী সুৰময়
- ৯। চিনাকী
- ১০। প্ৰেমৰ কবিতা
- ১১। পলাশ বনত জুই
- ১২। আশীৰ্বাদ
- ১৩। সপোনৰ সুখ
- ১৪। শূন্য পৰিচয়
- ১৫। মই থাকিলো বৈ
- ১৬। মোৰ গীতে গীতে গীতে
- ১৭। ফাগুনৰ গান
- ১৮। যদি হয় লগ পোৱা

॥ প্রথম দেখা ॥

অপকৃপা তুমি কপক মাধুরী
সম্মুখত মোর দিলা দেখা ;
প্রথম দেখার একেটি চারুনি
হিয়াত ব'ল শিলব বেধা ।

ওঠব পাতিব লাজুক হাঁহিত
দেখিলো অতি চিনাকী মোর ;
আছিল লুকাই কঠাতে ওলাই
হিয়াত মোর বজালা সুৰ ।

(মোর) নিজান পৃথিবী সার-সুৰ নাই
নৌবর ক'ই আছিল শুই ;
কঠাতেই তুমি দিলা' আহি দেখা
উঠিল জ্বলি হিয়ার'জুই ।

কি জানি'দি ভুল'হেবাই'ই কুল
ভুলতে মোর গাঁথিছো মালা ;
কি জানি সি ভুল তবাব যি ফুল
গলত তোমার আগে' পালা ?

তথাপিও মোর বাজিছে ই সুৰ
জামো ই মোর নহয় ভুল ;
যদি হয় ভুল প্রথম দেখাত
ফুলিব কিয় আশার ফুল ।

++++

॥ প্রিয়তমা ॥

তুমি মোর প্রিয়তমা, সপোন মাধুরী সনা
তুমিয়ে গোরাল মোক জীৱনৰ গান;
তুমি মোৰ প্রিয়তমা অপৰূপা মনোৰমা
স্বভাৱ চপলা দেখি বিয়াকুল প্ৰাণ।

তুমি মোৰ প্রিয়তমা খোজত পহুম ফুলা
যৌৱনৰ পত্নিত দিলা আহি দেখা;
তুমি মোৰ প্রিয়তমা দিয়াত সোমাই ব'লা
জীৱনৰ যৌৱনৰ যুগমীয়া দেখা।

তুমি মোৰ প্রিয়তমা সপোনত দিয়া চুমা
হৃদয়ত চেনেহৰ সাগৰ জোৱাৰ;
তুমি মোৰ প্রিয়তমা মাৰ্বেগত দিয়া লোৱা
পাৰ হওঁ তুমি মই কল্পনা সীমাৰ।

তুমি মোৰ প্রিয়তমা দিঠকত আনমনা
হৃদয় স্মৃতিত মাথো বিয়াদৰ স্তৰ;
তুমি মোৰ প্রিয়তমা সপোনত দিয়া দেখা
দিঠকত তুমি নাই কল্পনাতে মোৰ।

++

॥ নকণ্ট ॥

আহঁ! আহঁ! আহঁ! মোৰ আহঁ! কাষ চাপি
হৃদয়ৰ একেবাৰে কাষ;
এনেটি মধুৰ ক্ষণ নাপাওঁ ছুলাই
আজিয়ে গুহক অভিলাষ।

লাজত লাজুক কিয় কৰিছা বৰণ
জগতৰে নিয়ম পূৰ্বৰ;
তুমি তুমি, মই মই, মানুহ জনম
বাহিৰ নহওঁ নিয়মৰ।

নকণ্ট নকণ্ট আহঁ! কাকোৱে নকণ্ট
সকলোটি বাখিম গোপনে;
হৃদয়ে বিচৰা সেই নোপোৱা যি তৃপ্তি
আহঁ! লওঁ সমানে সমানে।

তথাপিও ভয় বাক কিয়নো কৰিছা
তুমি মই মাথো ছুদিনৰ;
থাকি যক ইতিহাস যুগৰ বুকুত
অনাবিল আমাৰ প্ৰেমৰ।

॥ এই মন এই ক্ষণ ॥

এই মন কাগুনৰ
এই ক্ষণ যৌৱনৰ
চঞ্চল অধীৰ ;

এই স্তব জীৱনৰ
এই গান যৌৱনৰ
উত্তলা সমীৰ ।

এই আহে মনে মনে
এই নাচে প্ৰাণে প্ৰাণে
চঞ্চল কাগুন ;

এই ভাঁহে প্ৰতিচ্ছবি
এই আহে কাৰ্যা ছবি
জীৱন দাপোন,
নহয় সপোন ॥

× × × ×

[নতুন প্ৰবাহত প্ৰকাশিত]

॥ প্ৰতিমা ॥

আজিৰ মানুহে পূজে মানুহেই গঢ় দিয়া
মাটিৰ প্ৰতিমা ;
মই পূজো কাৰোবাক হিয়াৰ আবেগ ঢালি
জীৱন্ত প্ৰতিমা ।

॥ জীৱন বাটত ॥

তুমি য'ত মই ত'ত তুমি মাথো ভুল কৰা
মই ভাত নাই ;
মনে যাক ভাল পাই মই কওঁ হিয়াইও
ভাত ভুল নাই ।

চোৱা যদি দেখা পাবা মনে মনে মই আছো
হিয়াত লুকাই ;
নিশা হলে দেখা দিওঁ সপোনত পৰাণৰ
আবেগ জগায় ।

সেই বাবে কওঁ সোন ভালদৰে চোৱা মোক
হিয়াতেই আছো ;
তুমি মই দুয়ো মিলি জীৱন মিলন ছবি
আঁকিছো মচিছো ।

তুমি ছবি মই শিল্পী কত সাধনাৰ মোৰ
প্ৰাণৰ মাজত ;
খস্তুকীয়া পৃথিৱীৰ লগৰীয়া তুমি মোৰ
জীৱন-বাটত ।

ইদৰেই থাকা যেন হিয়াৰ মাজত মোৰ
জীৱন লগৰী ;
নিৰাশাত উচুপিলে চেনেহ সাদৰি-মাতে
ধৰিবা সাৱটি ।

0000

॥ মাধুৰী ॥

সেই মুখ, সেই চকু, সেই বঙা মিহি ঠুঁঠ
নাই হোৱা সলনি একোতে
মৰমে উপচি পৰা সেই ওখ বুকুখানি
চ'উ খেলে প্রতিটি খোজতে ।
নাই হোৱা সলনি একোতে ॥

বাঙলী গোলাপ ফুলা সেই মধু হাঁহিটিত
বিশ্ব মোৰ জ্যোতিস্মান হয় ;
নীলা সৰু দুটি চকু একেথৰে চাই ব'ই
অপ্রকাশে কিনো কথা কয় ।
বিশ্ব মোৰ জ্যোতিস্মান হয় ॥

লাহী সৰু ককালটি মনৰ সেই ভাবটি
মনতেই চ'উ খেলি নাচে ;
যৌৱন উপচা বুকু আশাৰ সম্ভাৱ ল'ই
ঘনে ঘনে উঠা নমা কৰে ।
মনতেই চ'উ খেলি নাচে ॥

হাঁহি হাঁহি কথা কোৱা হিয়া ঢালি ভালপোৱা
বখা নাই একোকে গুপুতে ;
মৰম কৰাৰ চলে বুকুত সঁৱটি ললে
মুচ্ কচ্ যায় লাজতে ।
বখা নাই একোকে গুপুতে ॥

০০০০

॥ হওক পৃথিৱী সুৰময় ॥

দূৰনিৰ পৰা অহা এজাক বতাহে
কলে কানে কানে মোৰ
নিজান বনত বহি নেলাগে বজাব
বীনত নতুন সুর ।

পূৰণি সূৰ্যেই এই আহে কাষ চাপি
যোৱা নাই বহু দূৰ :
পূৰণি সূৰ্যতে পোৱা হিয়াত তোমাৰ
আছে সকলোটি পূৰ

বজোৱা বজোৱা সেই একেটি সূৰকে
থাকক একেটি লয় ;
আজিৰ সূৰৰ সতে হওক পৃথিৱী
মাথো সূৰ সূৰময় ।

॥ চিনাকী ॥

যিদিনা প্রথমে আমি চিনা জনা হলো
হাঁহি মাৰি পদূলি মুখত ;
মইতো নাছিলো ভবা গোপনে লুকাই
ব'বা মোৰ হিয়াৰ মাজত ।

আজি তুমিয়ে সাদৰি সপোন দিঠক
নিৰাশাত ভৱসৰ থল ;
অমানিশা আক্ৰান্ত হিয়া উজ্জ্বলাই
ঢালি দিবা চেনেৰ ঢল ।

++++

॥ প্ৰেমৰ কবিতা ॥

তোমাৰ সপোন বেৰো প্ৰেমৰ কবিতা লিখো
হৃদয়তে তোমাৰ ছবিটি,
দিঠকৰ শূন্য ঠাই সপোনত ছাঁয়া পাই
ধৰো তাকে ভুলতে সৱটি।

ওঁঠে ওঁঠে, ওঁঠ থ'ই বুকুত সৱটি ল'ই
ঢালি দিও হিয়াৰ সম্ভাৰ;
তুমি সিয়ে ভালপোৱা যবমে চপাই লোৱা
মেলি দিয়া হিয়াৰ দুৱাৰ।

চেনেহৰ ঢল নামে হিয়াতেই হিয়া পমে
খন্তেকীয়া আশা ফুল ফুলে;
যদিও সপোন হয় দিঠকত অশ্রু বয়
কামনাৰ জুই হ'ই জ্বলে।

XXXX

পলাশ বনত জুই

সিদিনা —

পলাশ বনত আছিল
মন বিহঙ্গৰ মৌ বৰষা গান।
আজ
সেই বনত
কঢ় কঢ় শব্দৰ ঐক্যতান ॥

OOOO

(নতুন প্ৰগতিত প্ৰকাশিত)

॥ আশীৰ্বাদ ॥

মইতো নহওঁ কবি, লিখা নাই
কবিতা প্ৰেমৰ;
লিখিছো প্ৰাণৰ কথা আবেগত
কোনোবা দিনৰ।

দিয়া নাই প্ৰমঢ়ালি, ব'ই যক
স্মৃতি যুগমীয়া;
হিয়াৰো আপোন নাই, ময়ে মাথো
মোৰ লগৰীয়া।

অন্তৰত আছে মোৰ, চেনেহৰ
অনন্ত সাগৰ;
তৃষ্ণা মোৰ অহৰ্ষিত, দুৰ্বাৰ
বুগুছে প্ৰাণৰ।

কিদৰে বুজাওঁ মই, অন্তৰৰ
সীমাহীন আশা:
নোৱাৰো বুজাব কাকো, হীনমোৰ
পৰাণৰ ভাষা।

আছে যে মনত কত, কল্পনাৰ
সুখ সপোনৰ;
ভুলতেই সাজো চাং, খেলা মাথো
শূন্য দিঠকৰ।

কত জনে তাকে দেখি, চেনেহতে
দিয়ে যে আশ্বাস ;
কত জনে ক্রকুতিবে, হাঁহি মাঝি
কবে উপহাস ।

হাঁহি মুখে থাকো মঠ, অন্তরতে
লই নির্দিবাদ ;
সকলো মনত খেদ, সকলোটি
মাথো আশীর্বাদ ।

—০—

॥ সপোনৰ সূখ ॥

(১)

সপোন আপোন হয় দিঠক গোপন হয়
সপোনতে দিয়া ঢালি দিয়ে ;
ভালপোৱা গাঢ় হয় দুখ গ'ই সূখ হয়
সপোনেই প্ৰাণ টানি নিয়ে ।

(২)

সপোনৰ দৰে যদি দিঠকো মধুৰ হয়
আছে জানো অন্য কিবা সূখ ;
দেখো যদি কেতিয়াবা লাজ বঙা মুখ খনি
হৰি নিয়ে হাড় ভঙা দুখ ।

++++

॥ শূন্য পৰিচয় ॥

জানো বুলি ভাবো নাজানো একোকে
ভুলে ভুলে হ'ল মহাভুল ;
আছো বুলি ভাবো নাই ক'তোৱেই
হেৰাল আপোন স্থিতি কুল ।

চাওঁ যে স্মৃতি ইতিহাস মোৰ
আছেনেকি কিবা লিখা ভাঙ ;
নাই শিলবেখা পূৰ্ণ দিনৰ
নাপাওঁ দেখো একোৰে মাত ।

হয়তো ইয়াতে আছিল জিলিকি
শিলৰ বুকুৰ ইতিহাস
নাই দেখো আজি নাপাওঁ যে দেখা
চিন মোকাম পূৰ্বভাস ।

জানো মই আছে গতিশীলতাত
পৃথিবীৰ স্থিতি বক্ষা হ'ই ;
কিজানিবা মই সিগতি উটি
কোনো দূৰত আছোতি ব'ই

চাওঁ চউদিশে পাওঁবা চিনাকী
আছেবা কোনো চিনাকী মোৰ ;
নাই নাই মোৰ সকলো অচিন
কানত বাজে অচিন সূৰ ।

এই পৃথিবীত নাপালো একোকে
নবল একোতে স্থিতি চিন ;
মানুহ হ'ইও মানুহৰ সতে
হলো আজি পৰিচয় হীন ।

00000

(গীত)

॥ মই থাকিলো বৈ ॥

মনৰ চোতাল সাৰি থৈছে
খোজ কাৰো পৰা নাই ।
হিয়াৰ দুৱাৰ মেলি থৈছে
কিয় বাক অহা নাই ॥

উণ্ডল থুণ্ডল মন ল'ই
মনে চাওঁ বাটলৈ ;
বৰ্ষে মাটিত মণ্ডল চাওঁ
কি জানিবা আছা বৈ ।
আহি পোৱাৰ কতোৱেই
নাই যে সহাবি নাই ॥

ছাঁয়াৰ ছালনাৰে কাঢ়ি নিলা মন
নিশাৰ সপোন থৈ ;
আকৌ অহাৰ প্ৰতিশ্ৰুতিতে
মই থাকিলো বৈ ।
কত ক্ষণ যে গল বিফলে
কিয় বাক অহা নাই ॥

OOOOO

সুৰ — কম্বি ববৰা
গায়িকা — অন্জনা কাকতী

॥ মোৰ গীতে গীতে গীতে ॥

ক্লান্ত সন্ধ্যাৰ মৌন ক্ষণত
তোমাৰ গীতকে গাওঁ
সেই গীততেই ক্ষণিকৰ বাবে
তোমাক বিচাৰি পাওঁ ॥

ভাণনিৰে সেই লাজুক ওঁঠৰ
তোমাৰ মিঠা মিঠা কথা,
হিয়াৰো হিয়াত নিবিড় গোপনে
ভাঙিও যে আছে গঁথা ।
সেই সৌৰৱণি সূৰ ৰচিবলৈ
তোমাৰে প্ৰবণ পাওঁ ॥

তুমি মোৰ স্বপ্ন তুমি কল্পনা
মোৰ গীতে গীতে গীতে ;
তুমি যেন মধুৰ একেটি সূৰ
মোৰ প্ৰাণে প্ৰাণে প্ৰাণে ।
সেয়ে সন্ধ্যাৰ মৌন ক্ষণত
তোমাৰ গীতকে গাওঁ ॥

++++

॥ ফাগুনৰ গান ॥

গানেৰে আকিলোঁ মই

তোমাৰে ছবিটি ।

স্তৰেৰে সজালেঁ মই

তোমাৰে মুকুতি ॥

প্ৰেমৰ অঞ্জলি সানি

আঁকিলো তোমাক ;

একাকান্ত তুমি হ'বা

জানকীৰ ভোজনালী ।

(মোৰ) জীৱন ভোজনালী হৈ

থাকিবা জিলিকি ॥

আঁকিলো তোমাৰ ছবি

মোৰ মনে প্ৰাণে ;

হৃদয় বতৰা দিলো

মোৰ গানে গানে ।

তথাপি নাপালো মই

তোমাৰে মন্টি ॥

স্বৰ — পুতুল ভট্টাচাৰ্য্য

00000

(গীত)

॥ যদি হয় লগ পোৱা ॥

তোমাক আকৌ কেতিয়াবা

যদি হয় লগ পোৱা,

সেইদিনা কম সিদিনাৰ

যি কথা নহল কোৱা ॥

তুমি ভাঙেই থাকিবা বৈ

ময়ো লগ হয় গৈ ;

মনৰ কথাটি কম মোৰ

তুমি ভাল পোৱাকৈ ;

(কেতিয়া) গালি তুমি নাপাৰিবা

যদি শুনি লাজ পোৱা ॥

ভাষাৰে কবলৈ সি কথা

লাজ লাজ লাগি যায় ;

চকুৰে কলেও দেখোন

কিবা বাকী থাকি যায় ।

কিয় বাক লগ পাব খোজো

তুমি নিজে বুজি লোৱা ॥

+++